

Århus Kommunes fritids- og ungdomsskoleplan

Maj 2007

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Forord	3
1. Vilkår og grundlag	5
1.1. Lovgrundlag	5
1.2. Byrådets overordnede mål for Børn og Unge	6
1.3. Formål og mål med fritids- og ungdomsskoletilbuddet	6
1.3.1. Mål for indsatsen	8
1.3.2. Læringsmiljøer i fritids- og ungdomsskoletilbuddet	11
2. Beskrivelse af fritids- og ungdomsskoleindsatsen	14
2.1. Fritidscentermodellen	14
2.2. Fritidscentrets organisering	15
2.3. Fritidscentrets opgaver	17
2.3.1. Undervisningsaktiviteter	19
2.3.2. Åbent klubtilbud	20
2.3.3. Pædagogisk ledede legepladser	21
2.3.4. Fritidscentrets særlige fokus på overgange	22
2.3.5. Særlig indsats i forhold til udsatte børn og unge	23
2.3.6. Særlig indsats i forhold til børn og unge med handicap	26
2.3.7. Særlig indsats i forhold til tosprogede børn og unge	28
2.3.8. Opsøgende arbejde	28
2.3.9. Forældre- og børn- og ungeinvolvering	29
2.4. Det tværfaglige samarbejde	30
3. Effekt	34
3.1. Den ønskede effekt	34
3.2. Evaluering og opfølgning	35
BILAG: Grundlag for samarbejdsaftale mellem Fritidscentret og den enkelte skole	36

Forord

I forbindelse med budgetforliget 2007 har Århus Byråd vedtaget, at alle fritidstilbud fra 5. klasse til og med 17 år ledelsesmæssigt samles i hvert område under en fritids- og ungdomsskoleleder med reference til områdechefen. Alle områdets fritidstilbud skal hermed organiseres som afdelinger under en fritids- og ungdomsskoleleder. Organiseringen skal evalueres efter 2 år.

Byrådet besluttede ligeledes, at der i forbindelse med den organisatoriske omlægning udarbejdes og forelægges byrådet en ny fritids- og ungdomsskoleplan, som indeholder en beskrivelse af, hvilke ydelser og indsatser fritids- og ungdomsskoleområdet skal tilbyde de unge i Århus. Fritids- og ungdomsskoleplanen udmøntes lokalt i de 13 områder og opfølges i 13 kvalitetsrapporter.

Formålet med samlingen af fritids- og ungdomsskoletilbuddene fra 5. klasse til og med 17 år er at skabe mulighed for at koordinere og tilrettelægge indsatsen og tilbuddene som en helhed og i sammenhæng med 0-6-årsområdet og skole/SFO, og som en del af den fælles indsats for aldersgruppen. I den forbindelse skal der være særlig opmærksomhed på overgangene mellem tilbuddene og på samarbejdet med de lokale skoler.

Det samlede tilbud skal give en bedre udnyttelse af de tilstedeværende ressourcer til gavn for børn og unge. Specielt ses det som en fordel, at der kan ske en prioritering af ydelserne mellem klubområdet, de pædagogisk ledede legepladser og ungdomsskoleområdet, således at der sikres en koordineret indsats for alle børn og unge samt en styrket social indsats for de udsatte børn og unge. Ved udformningen af den nye struktur tages der hensyn til, at børn og unge med handicap fortsat har mulighed for at relatere til andre børn og unge i et bredt udviklingsmæssigt aldersspekter, så det fortsat er muligt at give disse børn og unge et godt fritidstilbud i fællesskab med andre børn fra lokalområdet.

Hovedtanken i indeværende fritids- og ungdomsskoleplan er, at tilbuddene skal tage udgangspunkt i børns og unges ståsted og interesser og derfor tilrettelægges fleksibelt ud fra de bygningsmæssige og økonomiske rammer, som er tildelt af byrådet. Fritids- og ungdomsskolevirksomheden kan således foregå mange steder udover på legepladsen, i de traditionelle klublokaler og i skolens ungdomsskolelokaler. De nuværende bygningsmæssige rammer skal således opfattes som basiselementerne i opbygningen af de fremtidige fritids- og ungdomsskoletilbud, som i princippet kan foregå mange steder – herunder der hvor børnene og de unge færdes – lokalt i det enkelte skoledistrikt, i området og kommunedækkende og i samarbejde med andre aktører.

Grundidéen er således, at børnene og de unge kan deltage i og udfordres på mangfoldige arenaer, varierende former for fællesskaber og i forskelligartede sammenhænge i det samlede område, og at fritidstilbuddene kan tilrettelægges kreativt og fleksibelt.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet for børn og unge fra 5. klasse til og med 17 år ligger i forlængelse af og ved siden af de øvrige tilbud i Børn og Unge. Formålet med fritids- og ungdomsskoletilbuddene er at understøtte børn og unge i deres overgangsfase fra tilbuddene i mere faste institutionelle rammer til at begå sig som selvstændige unge mennesker på vej mod et voksenliv.

Større børn og unge bevæger sig i denne fase af deres liv i retning af en løsrivelse fra familien som den primære referenceramme til et socialt liv i grupper med andre unge. Dette er en naturlig udvikling på vejen mod at kunne mestre en selvstændig voksentilværelse. Samtidig er det en

sårbar livsperiode, der rummer en række risici, hvis de sociale bånd til andre unge ikke etableres, eller hvis den aktuelle gruppe er præget af samfundsmæssigt set uacceptable normer og adfærd.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddene skal særligt målrettes de udsatte børn og unge (jf. politikken for udsatte børn og unge), børn og unge med handicap og gruppen af tosprogede børn og unge som pga. særlige socioøkonomiske forhold har særlige behov, idet disse har særlige behov for understøttelse i denne periode af deres liv.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddets ledelse skal via distriktssamarbejdet og samarbejdet med det frivillige foreningsliv i området og på kommuneplan medvirke til at sikre, at børn og unge i området får mulighed for at deltage i de fritidsaktiviteter, der understøtter deres håndtering af denne fase af deres liv.

Indholdet i tilbuddene skal både give positive oplevelser i ungdomstiden og tilbyde aktiviteter, der medvirker til at udvikle børns og unges personlige, sociale, faglige og kulturelle kompetencer, som de kan drage nytte af også i deres fremtidige voksne tilværelse. Det er således intentionen, at tilbuddene i stor udstrækning både generelt og mere målrettet kombinerer et fritidsmæssigt aspekt med en lærings- og udviklingsmæssig indsats med en særlig indsats rettet mod de udsatte børn og unge, børn og unge med handicap og gruppen af tosprogede børn og unge som pga. særlige socioøkonomiske forhold har særlige behov.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddene skal således i tæt samarbejde med skoler understøtte børn og unge i deres håndtering af denne overgangsfase, samtidig med at der sker en fortsat understøttelse af deres læring og udvikling af faglige, sociale, personlige og kulturelle kompetencer.

Fritids- og ungdomsskoleplanen tager sit afsæt i de fire overordnede mål for Børn og Unge og Børn og Ungepolitikken, der skal sikre opfyldelsen af byrådets bærende hensyn med dannelsen af Børn og Unge. Børn og Ungepolitikken er under udarbejdelse, og i det omfang den vedtagne Børn og Ungepolitik afviger væsentligt fra fritids- og ungdomsskoleplanen, vil sidstnævnte blive justeret, således at den stemmer overens med den Børn og Ungepolitik, som byrådet vedtager.

Fritids- og ungdomsskolelederen i de 13 områder i Børn og Unge har ansvaret for i samarbejde med de decentrale ledere og medarbejdere samt de øvrige aktører i lokalområdet at udmønte fritids- og ungdomsskoleplanen i det pågældende område - tilpasset til de lokale forhold og behov.

Fritids- og ungdomsskoleplanen vil blive justeret løbende i takt med, at Børn og Unge, omgivelserne og grundlaget for Børn og Unge forandres og udvikles. Fritids- og ungdomsskoleplanen revideres mindst 1 gang pr. valgperiode og fremsendes herefter til byrådets godkendelse. Nærværende plan foreslås revurderet i forbindelse med regnskabsaflæggelsen for 2008, idet den nye struktur herved har eksisteret i næsten 2 år.

1. Vilkår og grundlag

1.1. Lovgrundlag

Århus Kommune skal jf. den gældende servicelov sørge for, at der er de nødvendige klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge, og kommunen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i særlige klubtilbud til større børn og unge, der på grund af betydelig og varig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte, behandling m.v. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte mål og rammer for tilbuddets arbejde som en integreret del af kommunens samlede fritidsmæssige, forebyggende og støttende indsats over for børn og unge.

Århus Kommune skal endvidere jf. lov om ungdomsskoler sikre kommunens unge et alsidigt tilbud om ungdomsskolevirksomhed. Tilbuddet skal stå åbent for unge mellem 14 og 18 år, der er tilmeldt kommunens folkeregister.

Fritidstilbud fra 5. klasse til og med 17 år etableres i henhold til ungdomsskoleloven. Ungdomsskolelovgivningen vil således være det bærende grundlag for al fritids- og ungdomsskolevirksomhed i Århus Kommune for børn og unge fra 5. klasse til og med 17 år (dog 20 år for børn med handicap).

Lov om ungdomsskoler er opdelt i **skal-** og **kan-**bestemmelser. Lovens kan bestemmelser giver mulighed for, at kommunens klubtilbud kan etableres under ungdomsskoleloven. For at opfylde kommunens forpligtelser i forhold til serviceloven betyder dette, at **kan** vedrørende klubtilbud i praksis ændres til en **skal**-bestemmelse.

Af **skal**-bestemmelser fremgår det, at ungdomsskolen overordnet skal give unge mulighed for at fæstne og uddybe deres kundskaber, give dem forståelse for og dygtiggøre dem til samfundslivet og bidrage til at give deres tilværelse forøget indhold samt udvikle deres interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund.

Ungdomsskoletilbuddet **skal** omfatte almen undervisning, prøveforberedende undervisning, specialundervisning og undervisning særligt tilrettelagt for unge indvandrere i dansk sprog og danske samfundsforhold.

Lovens **kan**-bestemmelser omfatter følgende:

- Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at unge under 14 år og over 18 år kan optages i ungdomsskolen
- Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at ungdomsskoletilbuddet skal omfatte undervisning i færdselslære og undervisning i knallertkørsel, heltidsundervisning og andre aktiviteter, som i overensstemmelse med ungdomsskolens formål kan indgå i kommunens samlede ungdomspolitik samt undervisning i dansk som andetsprog for udlændinge mellem 18 og 25 år, jf. § 3, stk. 5, i lov om undervisning i dansk som andetsprog for voksne udlændinge m.fl. og sprogcentre. (I Århus Kommunes tilbydes ungdomsskolen undervisning i færdselslære og undervisning i knallertkørsel og heltidsundervisning¹.)

¹ Ifølge færdselslovens §63, stk. 3 påhviler det kommunen at sørge for undervisningen i færdselsreglerne og kørsel med lille knallert. I Århus Kommune er det praksis, at denne opgave varetages inden for ungdomsskolens regi.

- Kommunalbestyrelsen kan endvidere beslutte, at ungdomsskoletilbuddet skal omfatte klub- og anden fritidsvirksomhed. Virksomhed i henhold hertil skal gennemføres på samme økonomiske vilkår som tilsvarende virksomhed efter folkeoplysningsloven. Ifølge folkeoplysningsloven kan kommunalbestyrelsen beslutte, at der skal ydes forhøjet tilskud til f.eks. særlige aktivitetsformer og personer med særlige behov

Af lov om ungdomsskoler fremgår det særligt om organisering af ungdomsskoletilbuddet, at der ved hver ungdomsskole oprettes en ungdomsskolebestyrelse bestående af 7-11 medlemmer. Kommunalbestyrelsen udarbejder en plan for kommunens ungdomsskolevirksomhed. Kommunalbestyrelsen udarbejder en vedtægt, der fastsætter de nærmere regler om ungdomsskolebestyrelsernes opgaver. Vedtægten skal tillige angive bestyrelsernes sammensætning.

Enhver selvstændig ungdomsskole ledes af en ungdomsskoleinspektør. Ungdomsskoleinspektøren har den administrative og pædagogiske ledelse af skolen og er ansvarlig for skolens virksomhed over for ungdomsskolebestyrelsen og kommunalbestyrelsen. Ungdomsskoleinspektøren er endvidere sekretær for ungdomsskolebestyrelsen og deltager i bestyrelsens møder uden stemmeret.

1.2. Byrådets overordnede mål for Børn og Unge

Byrådet har formuleret følgende overordnede mål for Børn og Unge.

1. Mål for læring og udvikling:

Magistratsafdelingen for Børn og Unge skal med høj faglighed og kvalitet arbejde for, at børn og unge i Århus Kommune tilegner sig de nødvendige faglige, personlige, sociale og kulturelle kompetencer, således at alle bliver i stand til at gennemføre et uddannelsesforløb og bliver rustede til at deltage aktivt i samfundet som demokratiske medborgere.

2. Mål for trivsel og sundhed:

Magistratsafdelingen for Børn og Unge skal arbejde for at fremme trivsel, sundhed og selvværd for alle børn og unge i Århus Kommune med henblik på, at alle skal have en god opvækst med mulighed for at udnytte egne evner og ressourcer bedst muligt.

3. Mål for rummelighed:

Magistratsafdelingen for Børn og Unge skal arbejde for at udvikle alle børn og unges respekt og ansvar for sig selv og andre, herunder evnen til at rumme forskellighed og mangfoldighed samt indgå i forpligtende fællesskaber.

4. Mål for forældreinddragelse:

Magistratsafdelingen for Børn og Unge skal give børn og unge og deres forældre mulighed for medbestemmelse i forhold til de enkelte tilbud og stille krav om medansvar for børnenes udvikling.

1.3. Formål og mål med fritids- og ungdomsskoletilbuddet

Formålet med fritids- og ungdomsskoletilbuddene er at støtte børn og unge i deres overgangsfase fra de SFO-tilbuddene i mere faste institutionelle rammer til at begå sig som selvstændige unge mennesker på vej mod et voksenliv.

Større børn og unge bevæger sig i denne fase af deres liv i retning af en løsrivelse fra familien som den primære referenceramme til et socialt liv i grupper med andre børn og unge. Dette er en naturlig udvikling på vejen mod at kunne mestre en selvstændig voksentilværelse. Samtidig er det en sårbar livsperiode, der rummer en række risici, hvis de sociale bånd til andre børn og unge ikke etableres, eller hvis den aktuelle gruppe er præget af samfundsmæssigt set uacceptable normer og adfærd. Dette stiller krav til medarbejderne i fritids- og ungdomsskoletilbudde- ne, idet de har ansvaret for at være normsættende.

Denne periode i barnets og den unges liv er således karakteriseret ved en selvstændighedspro- ces, hvor kammeratskabsgruppen spiller en stigende og selvstændig rolle i barnets og den unges dannelsesproces, og de voksnes position og indflydelse skifter karakter. Det er i fællesskabet med jævnaldrende, at børnene og de unge søger efter identitet og mening, og det bliver dermed et dominerende lærings- og dannelsesmiljø for udvikling af personlige, faglige, sociale og kultu- relle kompetencer.

Perioden med de mange valg og den tiltagende selvstændighedsproces stiller mange udfordrin- ger for de større børn og unge i forhold til identitet og tilknytning til kammeratskabsgrupper. Det er i denne periode pubertetens udfordringer for alvor kommer ind i billedet med kærester, ven- skaber, sex, rusmidler osv. De fleste børn og unge klarer disse udfordringer med hjælp fra for- ældre, kammerater skoler m.m., men for nogle unge kan disse udfordringer være altdomineren- de. De har behov for råd og vejledning, men søger det ofte ikke hos forældrene, og her spiller skolen og fritids- og ungdomsskoletilbuddet en væsentlig rolle.

Det stiller særlige krav til medarbejderne, der arbejder med denne målgruppe. De skal være go- de og tydelige forbilleder for børnene og de unge og samtidig kunne støtte og vejlede dem i at tackle de udfordringer, ungdomslivet byder på.

Fritids- og Ungdomsskoletilbuddet skal i særlig grad støtte de børn og unge, som særligt har pro- blemer med at håndtere livet som ung – herunder med særlig fokus på udsatte børn og unge, børn med handicap og gruppen af tosprogede børn og unge som pga. særlige socioøkonomiske forhold har særlige betingelser. Indsatsen skal således i højere grad end i dag målrettes en un- derstøttende indsats for disse børn og unge.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal ses som en supplerende, komplementerende og under- støttende funktion i forhold til skolernes arbejde med udfordringen i forhold til at nå de mål, Børn og Unge har for alle børn og unge i Århus Kommune. I forlængelse heraf skal fritids- og ung- domsskoletilbuddet have en tæt kontakt til Ungdommens Uddannelsesvejledning med henblik på at understøtte overgange fra skole til ungdomsuddannelse.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet bygger på frivillighed og tilbydes de større børn og unge i de- res fritid. Generelt skal organiseringen og tilrettelæggelsen af tilbuddet på den ene side tage ud- gangspunkt i de større børn og unges kammeratskabsgrupper og deres ønsker og interesser, og på den anden side skal indholdet forfølge målsætningerne om udviklingen af personlige, faglige, sociale og kulturelle kompetencer, og specifikt er der en særlig udfordring i indsatsen med udsat- te børn og unge.

1.3.1. Mål for indsatsen

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet ligger i forlængelse af og er en del af de øvrige tilbud i Børn og Unge. Fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal således fungere inden for det gældende værdigrundlag og de til enhver tid gældende politikker for hele Børn og Unge.

I Børn og Unge er *visionen* at udvikle:

- *Glade, sunde børn og unge med selvværd*
- *Personligt robuste, livsduelige og kreative børn og unge, som har et højt fagligt niveau og er rustede til at møde fremtidens udfordringer*
- *Børn og unge, der oplever medborgerskab - og bruger det*

Missionen er at bidrage til, at børn og unge udvikler evne, vilje og styrke til at sikre udvikling og sammenhængskraft i samfundet. Det er forældrene, der har ansvaret for deres børn og unge, men vi er alle med til at gøre en forskel i vores møde med børnene og deres familier.

Børn og Unge har desuden formuleret "**Den røde tråd**", som sammen med kommunens overordnede værdier (troværdighed, respekt og engagement) er pejlemærker for tilgangen til opgaven:

- *Vi skal alle have et højt ambitionsniveau på alle børns vegne. Men der er behov for en differentieret indsats baseret på det enkelte barns forudsætninger. Vi skal behandle børn forskelligt for at give dem lige muligheder.*
- *Vi skal tænke i helheder og ikke i kasser. Det er børn og unge, som er i centrum.*
- *Vi har en fælles platform og begrebsforståelse for læring af faglige, personlige, sociale og kulturelle kompetencer.*
- *Vi vil inddrage børn, forældre, kammerater, samarbejdsparter og frivillige organisationer og give dem mulighed for medbestemmelse i forhold til enkelte tilbud og samtidig stille krav om medansvar for børn og unges udvikling.*

Indsatsen for børn og unge i Århus skal være gennemsyret af vores forståelse af helhed og sammenhæng – det skal være den røde tråd gennem alle vores tilbud.

Det er et mål for Børn og Unge, at alle børn og unge i Århus Kommune rustes til at deltage aktivt i samfundet som demokratiske medborgere. Fritids- og ungdomsskoletilbuddene har ligesom de øvrige led i den røde tråd i Børn og Unge et medansvar for, at dette opnås. På fritids- og ungdomsskoleområdet er der en særlig mulighed for at bidrage til alle unges aktive medborgerskab ved at lave aktiviteter med særligt fokus på de unges forståelse, tilegnelse og brug af medborgerskab – f.eks. i et internationalt perspektiv.

Børn og Unge vil som en generel tilgang til indsatsen for børn og unge udvikle og anvende en forståelse af læring og udvikling, som bygger på, at indsatsen for alle børn og unge er et sammenhængende forløb, hvor der skal være fokus på en meget bred forståelse af læring og udvikling, som også gælder i forhold til trivsel, sundhed og rummelighed.

Idet fritids- og ungdomsskoletilbuddet ligger i forlængelse af og er en del af de øvrige tilbud i Børn og Unge, skal indsatsen bygge på og bidrage til udviklingen af den fælles læringsforståelse i Børn og Unge. En fælles læringsforståelse skal danne grundlag for alle læreprocesser og tiltag i Børn og Unge, og fritids- og ungdomsskoleområdet skal således sammen med alle øvrige faggrupper og medarbejdere på tværs af alle niveauer i organisationen udvikle og anvende læringsforståelsen som en fælles kerne i opgaveløsningen. Læringsforståelse bliver dermed en gennem-

gående platform i forhold til vores kerneydelse og vil være med til at sikre sammenhængen mellem alle vores tilbud for 0 til 18-årige.

Den fælles læringsforståelse skal bidrage til at indfri byrådets fire overordnede mål for Børn og Unge og anvendes derfor som den fælles tilgang til alle strategierne i Børn og Unge. Den fælles forståelse af læring indebærer, at indsatsen for alle børn og unge har sammenhængende fokus på faglig, personlig, social og kulturel dannelse – det vil sige på det hele menneske. Læringsforståelsen indebærer, at barndommen og ungdommen skal ses som faser i livet, der har værdi i sig selv og samtidig er en afgørende periode for hele vores livsforløb.

Udviklingen af vores læringsforståelse bygger på en erkendelse af:

- At børn og unge lærer på alle tidspunkter og i alle situationer
- At børn og unge har forskellige måder at lære på
- At en sammenhængende indsats på tværs af alle kompetenceudviklingsområder og fagområder styrker læring og udvikling
- At vores indsats skal vurderes og evalueres med udgangspunkt i en fælles fastlæggelse af, hvad et barn skal kunne på forskellige udviklings- og alderstrin

Gennem realisering af den fælles læringsforståelse skal fritids- og ungdomsskoletilbuddet sikre, at alle børn og unge i deres læring og udvikling både udfordres og støttes, så de udvikler sig til at blive livsduelige og kreative og opnår et højt fagligt niveau.

Målet for fritids- og ungdomsskoletilbuddet er derfor at understøtte og bidrage til at udvikle barnets/den unges personlige, faglige, sociale og kulturelle kompetencer med henblik på at sikre et godt ungdomsliv og senere voksenliv.

Indsatsen i fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal derfor tilrettelægges, således at den forfølger udviklingen af flg. kompetencer:

Personlige kompetencer:

Børn og unge skal udvikle selvstændighed, robusthed og højt selvværd, herunder:

- Opnå viden og udvikle forståelse af omverdenen såsom samfundsmæssige forhold, mellem menneskelige relationer og personlige forhold som forudsætning for at kunne træffe valg i et samfund med høj kompleksitet
- Udvikle normer og holdninger, forholde sig til etiske og moralske dilemmaer og vurdere og reflektere over egen rolle og ansvar i det fællesskab de indgår i
- Psykisk rummelighed, respekt for sig selv og andre

Sociale kompetencer:

Børn og unge skal udvise samarbejdskapacitet og indlevelse i andre mennesker, herunder:

- Mestre anerkendende kommunikation
- Lytte og fortælle
- Træde frem og trække sig tilbage
- Udvide situationsfornemmelse/empati
- Skabe kontakt og etablere relationer
- Fastholde personlig integritet og modet til at sige til og fra

Faglige kompetencer:

Udviklingen af faglige kompetencer er et vigtigt bidrag til, at de unge

gennemfører folkeskolens grunduddannelse og får et uddannelsesmæssigt fremtidsperspektiv herunder:

- Udvikler kompetencer, der understøtter nysgerrighed, kreativitet og viljen til at fastholde motivationen
- Udvikler læring og kendskab til egne læringsstrategier/stile
- Udvikler kompetencer, der knytter sig til det at lære sig noget nyt
- Udvikler kompetencer til at løse faglige og sociale problemstillinger i samarbejde med andre

Kulturelle kompetencer:

Børn og unge skal have viden om og udvikle glæde og nysgerrighed ved varierede og mangfoldige oplevelser med kultur og natur gennem:

- Kendskab til egen kultur, historie, fortælling og traditioner som forudsætning for at forstå og respektere andre kulturer
- Viden om etablerede kulturelle udtryksformer og udvise glæde, interesse og færdigheder i egen kulturproduktion.
- Udvikling af bevidsthed om og tagen medansvar som medborgere og forbrugere

Udover disse generelle mål skal der i de 13 områdekvalitetsplaner fastsættes lokale mål, der afspejler de udfordringer, som er i det specifikke område. På baggrund af disse mål udvikles der evidensbaserede indikatorer for barnets og den unges læring og udvikling. Disse indikatorer danner grundlag for samarbejdet med forældre, barnet og den unge.

På hele 0-18-årsområdet udvikles der i Børn og Unge et koncept for gennemførelse af periodevise statusamtaler, hvor indikatorerne er grundlag for dialog og opfølgning med forældrene, barnet og den unge. I statusamtalerne giver forældrene, barnet eller den unge samt medarbejdere deres vurdering af barnets eller den unges udvikling. Desuden gives forældrene mulighed for at deltage i et samarbejde med barnet/den unge og medarbejderen om at realisere målene og tage medansvar for udviklingen af barnets/den unges kompetencer. Statusamtalerne skal realisere de generelle værdier og principper for forældreinddragelse og -samarbejde.

Som led i den systematiske opfølgning af de udsatte børn og unge udarbejdes der altid en handlingsplan på baggrund af statusamtalen. Her deltager de relevante tværfaglige samarbejdspartnere i samtalen og dialogen med forældrene, barnet og den unge.

For alle børn og unge finder statusamtalerne sted 8-10 måneder før overgangen fra SFO til fritidscentret, ved indgangen til ungdomsperioden i 13-14-årsalderen, ved udskolingen fra 9. klasse og ved det 17. år for de unge, det vurderes relevant for af Ungdommens uddannelsesvejledning og/eller Fritidscenteret.

Skolen er ansvarlig for afholdelse af statusamtalerne i skolealderen, og ved overgangen til ungdomsuddannelserne i samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning. Ungdommens Uddannelsesvejledning har ansvaret for afholdelsen af statusamtaler ved d. 17. år. Fritidscentret skal involveres i afviklingen af disse statusamtaler.

Sammenhængen mellem statusamtaler og effekt af indsatsen beskrives nærmere i afsnit 3.1

1.3.2. Læringsmiljøer i fritids- og ungdomsskoletilbuddet

Den fælles læringsforståelse er det fundamentale udgangspunkt i forhold til kerneydelsen og skal sikre sammenhængen mellem alle tilbud for 0 til 18-årige.

I fritids- og ungdomsskoletilbuddet realiseres den fælles læringsforståelse i læringsmiljøer, der har fællesskaber som omdrejningspunkt, i og med at livet og aktiviteterne i kammeratskabsgruppen spiller en central rolle for de større børn og unges læring og udvikling.

Fællesskaberne bliver således platforme for realiseringen af målene for indsatsen, og fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal sikre rum for de forskellige typer fællesskaber, hvor børnene og de unge kan udvikle deres kompetencer. I forskellige typer af fællesskaber er forskellige kompetenceområder i fokus, og tilsammen udvikler de barnets/den unges personlige, faglige, sociale og kulturelle kompetencer.

Den kulturelle kompetence udvikles gennem *værdifællesskaber*, hvor kompetencer til at danne egne meninger og betydninger i interaktion med andre er central. Fællesskaberne er karakteriseret ved, at kulturelle mangfoldigheder åbner sig, at børnene og de unge får indsigt og udsyn, og at de danner egne meninger i spejlingen af andres.

Den sociale kompetence udvikles i *tilhørsfællesskaber*, hvor kompetencer til at kunne indgå i et forpligtende fællesskab med andre er i centrum. Her tilegnes normer og sociale spilleregler, der regulerer det indbyrdes samspil. I *medborgerfællesskaber* udvikles kompetencer til at kunne indgå i de institutionelle fællesskaber. Her tilegnes kompetencer til at deltage i demokratiske processer. De faglige kompetencer udvikles i *arbejdsfællesskaber*, der skal kvalificere barnet og den unge til uddannelses- og arbejdslivet.

De forskellige fællesskaber, som kan tage mange og varierende former, skal indlejres i en tredelt rammesætning for læringsmiljøer i fritids- og ungdomsskoletilbuddet:

- Selvorganiserede læringsmiljøer, hvor de unge selv sætter rammen for form og indhold
- Målrettede aktiviteter, hvor fritids- og ungdomsskoletilbuddet med involvering af de unge arbejder ud fra de pædagogiske målsætninger
- Undervisning, hvor fritids- og ungdomsskoletilbuddet udbyder specifikke, faglige forløb

En særlig vinkel i fritids- og ungdomsskoletilbuddene er, at tilbuddene skal tage afsæt i børn og unges interesser, samtidig med at målet med indsatsen jf. ovennævnte fastholdes.

Medarbejderen har altid ansvaret for lærings- og udviklingsrummet, men har forskellige roller i de tre læringsmiljøer:

- Voksne skal i de selvorganiserende læringsmiljøer holde sig i baggrunden, men støtte og sikre, at indholdet og initiativerne i fællesskabet ikke krænker eller ekskluderer nogen i fællesskabet
- I pædagogisk tilrettelagte læringsmiljøer samarbejder de voksne med den unge, og begge parter har indflydelse på indholdet og udformningen af aktiviteten. Ansvar for det pædagogiske mål er altid placeret hos den voksne
- I undervisningen er det den voksne, der igangsætter og sikrer en faglig tilegnelse. Der påhviler alle medarbejdere i Børn og Unge en forpligtigelse til at motivere og perspektivere et uddannelsesperspektiv for den enkelte

I arbejdet med de tre læringsmiljøer skal medarbejderen lytte til børn og unge og aktivt medinddrage dem i udformningen af deres hverdagsliv. Medarbejderen skal inddrage børn og unges forskellighed som en ressource for fællesskabet og være et godt eksempel på, hvordan man begår sig værdsættende og anerkendende.

Omgangen med børn og unge kræver tydelige og synlige voksne, der er interesserede, medlevende, engagerede og motiverede for at støtte barnet eller den unge i bestræbelserne på at udforme et sundt og godt ungdomsliv.

Arbejdet med læringsmiljøerne tager desuden udgangspunkt i, at alle større børn og unge skal kunne indgå i relevante og forpligtende fællesskaber på tværs af køn, alder, kultur og etnicitet, og hvad enten man som menneske har "almindelige" eller særlige behov eller har et fysisk eller psykisk handicap jf. det overordnede mål om rummelighed.

Kernen i rummelighed er det at kunne rumme mangfoldighed både personligt, socialt og kulturelt, og nøgleordet for rummelighed er gensidighed. Der skal imellem mennesker være en gensidig respekt for hinandens forskellighed. Rummeligheden opstår, når man er sammen med nogen, som ikke ligner en selv, og oplever, at man alligevel kan stå sammen om et fælles værdisæt. Værdien i rummelighed ligger i den gensidighed, som ligger i at blive beriget af tilstedeværelsen af forskellighed, og i den sammenhængskraft, der opstår i fællesskabet som følge heraf.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal have fokus på en inkluderende praksis, da normer, værdier og vurderingen af andre i særlig grad formes i denne periode af børnenes og de unges liv. Den inkluderende pædagogiks almene indsats tager udgangspunkt i, at alle børn og unge kan deltage i fællesskabet på deres egne præmisser og forudsætninger. De pædagogiske tiltag skal tilrettelægges, så indholdet i fællesskabet støtter udviklingen af rummelighed. Inklusion handler fundamentalt om, at læring og udvikling er tilpasset den enkeltes muligheder og ret til at være unik, samtidig med at barnet/den unge deltager i fællesskabet.

Trivsel og sundhed skal indgå som en integreret del af lærings- og udviklingsmiljøerne med særligt fokus på de udfordringer som større børn og unge står overfor.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal medvirke til udviklingen af en sund livsstil og høj trivsel – både mentalt og fysisk – herunder at man ikke udsættes for mobning eller selv mobber. Det handler dels om de fysiske rum, ude som inde, om medarbejdernes kompetencer og medarbejderne som rollemønstre, om mulighed for sund kost og motion, om tilgængelighed af ting som har negativ indflydelse på sundheden som f.eks. sodavand, slik etc. dels om at skabe understøttende rammer for den mentale trivsel og sundhed ved at sikre, at børn og unge trives og har det godt i deres omgivelser.

De større børn og unge skal tilegne sig viden og handlekompetencer for at tage vare om egen sundhed og trivsel, herunder især en fortsat udvikling af motivation og glæde ved fysisk aktivitet som sport og motion, samt en forholde sig til sygdom, seksualitet, brug og misbrug af rusmidler.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet rummer barnet/den unge i hele overgangsfasen fra stort barn i 5. klasse til at være et ungt menneske på 17 år. Udviklingsmæssigt og institutionelt er der flere milepæle i barnet og den unges udvikling. Det indebærer fokus på:

- overgangen fra SFO til fritids- og ungdomsskoletilbuddet
- glidende overgange inden for tilbuddet
- overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelser

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal inden for de fælles rammer have en aldersopdeling, således at de større børn og unge tilbydes aldersvarende læringsmiljøer. Der skal i overgangene være fokus på en større fleksibilitet og mulighed for en rullende overgang mellem tilbuddene, således at det svarer til den enkeltes forudsætninger og kammeratskabsgrupper.

2. Beskrivelse af fritids- og ungdomsskoleindsatsen

2.1. Fritidscentermodellen

Fritids- og ungdomsskoletilbuddets hovedopgave er at sikre, at målene i fritids- og ungdomsskoleplanen indfries. Fundamentet er, at alle indsatser og aktiviteter forener et fritidsperspektiv med et læringsperspektiv og dermed bidrager til udvikling af de personlige, faglige, sociale og kulturelle kompetencer.

Fritids- og ungdomsskolevirksomheden organiseres i hvert af de 13 områder i et såkaldt "fritidscenter" under ledelse af fritids- og ungdomsskolelederen, der sammen med lederne af tilbuddene i hele området samler og koordinerer alle indsatser for aldersgruppen 5. kl. til og med 17 år. Fritidscentret er ikke én fysisk enhed, men en fleksibel og dynamisk arbejds- og organiseringsform, der kan bestå af flere fysiske enheder i et område samt de tilknyttede ledere og medarbejdere – dvs. nogle åbne klubtilbud i op til flere bygninger, evt. nogle legepladser, en eller flere bygninger med almen undervisning i ungdomsskoleregion, evt. nogle matrikelløse opsøgende medarbejdere osv.

Grundidéen i fritidscentertanken er, at børnene og de unge kan deltage i og udfordres på mangfoldige arenaer, varierende former for fællesskaber og i forskelligartede sammenhænge i det samlede område, og at fritidstilbuddene kan tilrettelægges kreativt og fleksibelt. Flexibiliteten kan eksempelvis anvendes til sikre et målrettet tilbud til særlige grupper af børn og unge, og til vægte et mere struktureret tilbud for de mindste børn i fritidscentret.

Fritidscentrets indsatser og aktiviteter kan foregå overalt i området – i klubber, i ungdomsskolens egne rammer, på skolen, i satellitter, på den pædagogisk ledede legeplads og alle steder, hvor unge færdes – lokalt i det enkelte skoledistrikt, i området, kommunedækkende og i samarbejde med andre aktører.

Den bærende idé for fritidscentret skal være, at idet der er tale om et frivilligt tilbud til børn og unge, skal tilrettelæggelsen af fritids- og ungdomsskoletilbuddene grundlæggende tage udgangspunkt i børn og unges ståsted og interesser, samtidig med at aktiviteterne understøtter deres læring og udvikling jf. de overordnede mål for Børn og Unge.

Udgangspunktet i børn og unges ståsted og interesser indebærer, at fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal inddrage alternative og kreative vinkler på arbejdet med børn og unge – herunder tilrettelægge forløb med voksne med særligt talent for og særlige vinkler på arbejdet med børn og unge.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal således bestå af medarbejdere med pædagogisk uddannelse og medarbejdere med anderledes former for uddannelse, arbejds- og livserfaring, og tilbuddene skal benytte sig af andre organisatoriske samarbejdsformer, som det f.eks. kendes fra partnerskabet om "fritids-sport" sammen med DGI-Århus.

Med stigende alder og modenhed skal børnene og de unge have direkte indflydelse på tilrettelæggelsen og udformningen af aktiviteterne. Fritidscentret skal tilrettelægge tilbuddene, således at hele aldersspektret fra det 11. til og med det 17. år tilgodeses i åbningstid og aktiviteter, og der dermed tages udgangspunkt i børnene og de unges kammeratskabsrelationer og interesser.

Hvis der er i det enkelte område er behov for det, skal der tilrettelægges særlige indsatser for særlige grupper af børn, herunder udsatte børn og unge (jf. politikken for udsatte børn og unge), børn med handicap og gruppen af tosprogede børn og unge som pga. særlige socioøkonomiske forhold har særlige behov. Desuden skal opsøgende arbejde som metode anvendes over for udsatte grupper af større børn og unge. Forældre og skoler skal være opmærksomme på problemer hos det enkelte barn eller den unge og dermed sikre, at det enkelte barn får de understøttende fritids- og ungdomsskoletilbud, som der er brug for.

Fritidscentret samarbejder integreret med de øvrige faggrupper i Børn og Unge – sundhedsplejen, psykologer, lærere, dagtilbud m.fl. – både i forhold til den generelle fælles indsats for at realisere målene om helhed og sammenhæng og specifikt i forhold til det enkelte barn, den unge og forældrene. De andre faggrupper skal altid medtænkes, når der tilrettelægges indsatser eller aktiviteter om f.eks. sundhed, sprog og læsning eller i forbindelse med personalearrangementer, kompetenceudvikling etc.

Fritidscentret deltager på alle niveauer i det tværfaglige samarbejde i distriktssamarbejdet: i skoledistriktgrupperne, i ungdomsgruppen og om det enkelte barn. Her tilrettelægges tværgående aktiviteter og indsatser over for grupper af udsatte børn og unge.

En særlig opgave for fritidscentret er lokalt at skabe et styrket samarbejde med alle frivillige organisationer for børn og unge, det være sig i idrætsklubber, FO-klubber, musikskoler, spejdere m.m. i forhold til i samarbejde at sikre indsatsen for børn og unge i området.

Det er et mål via arbejdet i fritidscentret at bidrage til, at børn og unge får grundlagt selvstændige, naturlige fritidsvaner, så de ikke står i et tomrum, når det kommunale tilbud ophører. Fritidscentret skal være rammen, inden for hvilken børn og unge også får plads og motivation til deltagelse i de livsvarige aktiviteter i foreningsregi.

Det er således ikke hensigten, at alle børn og unge i et område skal være i de kommunale tilbud, idet fritidscentre sammen med de mange øvrige aktører i børns og unges liv – forældre, skolen, kammeraterne samt idrætsforeninger og øvrige frivillige organisationer – skal medvirke til en god opvækst og ungdom for børn og unge, således at de er godt rustede til at møde livets udfordringer.

2.2. Fritidscentrets organisering

Det konkrete indhold af fritids- og ungdomsskoletilbuddene, og dermed hvilken indsats der er behov for i et område i forhold til at understøtte børn og unge i deres håndtering af overgangsfasen fra SFO-tilbuddene i mere faste institutionelle rammer til større selvstændighed, afviger fra område til område, idet der er stor forskel på, hvilke udfordringer børn og unge har i de enkelte områder.

Fritids- og ungdomsskoleplanen tager derfor afsæt i de overordnede principper for organisering af Børn og Unge, idet der på samme tid sker en centralisering af den strategiske tværgående koordinering i form af, at disse kompetencer samles hos områdets fritids- og ungdomsskoleleder og en decentralisering af beslutningskompetence vedrørende de daglige ydelser.

Formålet med den fleksible og dynamiske organisering er således at delegere beslutningskompetencen i forhold til tilrettelæggelsen af konkret form og indhold af fritids- og ungdomsskoletilbuddene helt ud til den leder og de medarbejdere, som har lokal viden og kendskab til områdets

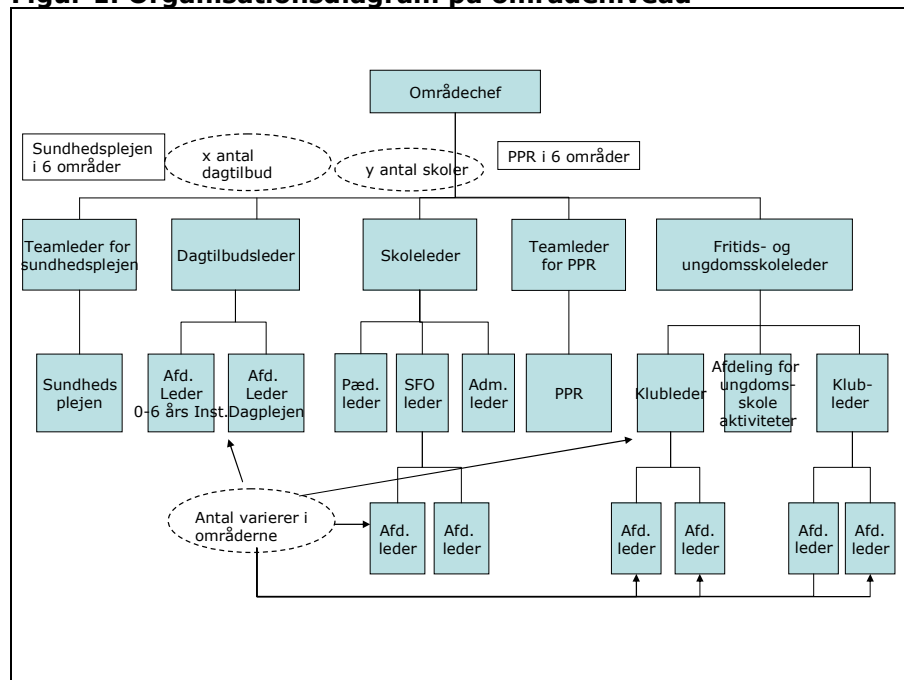
børn. Den lokale beslutningskompetence og metodefrihed – inden for rammerne af fritids- og ungdomsskoleplanen - som hermed tildeles fritidscentret, sker under forudsætning af, at effekt og virkning af de konkrete aktiviteter kan dokumenteres i forhold til de opstillede mål for børn og unge.

Formålet med den fleksible og dynamiske organisering er endvidere at sikre en høj grad af fleksibilitet i forhold til ressourceanvendelsen, således at det sikres, at ressourcer hele tiden allokeres hen, hvor behovet er størst. Fritids- og ungdomsskolelederen skal således i samarbejde med fritidscentrets øvrige ledelse sikre, at medarbejderressourcer samt øvrige ressourcer hele tiden anvendes fleksibelt inden for området, således at indsatsen er målrettet behovene. Flexibiliteten skal tillige sikre, at børn med særlige behov (udsatte børn og unge, børn med ADHD mv.) kan tilgodeses med et fastlagt, struktureret tilbud, som matcher de særlige udfordringer med disse børn og unge.

Dette gælder for så vidt også på tværs af områderne, hvor den årlige budgetlægning skal sikre, at ressourcerne fordeles hensigtsmæssigt mellem områderne, således at socialt udsatte områder tildeles ekstra ressourcer til opgaveløsningen. Der skal samtidig være fleksibilitet i løbet af året til ekstraordinære indsatser, og dette sikres ved, at der centralt afsættes midler, der kan kanaliseres ud til områderne, når uforudsete hændelser og behov kræver det.

Grundlaget for den nye struktur på fritids- og ungdomsskoleområdet er som nævnt tidligere vedtaget i forbindelse med budgettet for 2007. Nedenstående organisationsdiagram viser den decentrale organisationsstruktur på områdeniveau i Børn og Unge.

Figur 1. Organisationsdiagram på områdeniveau

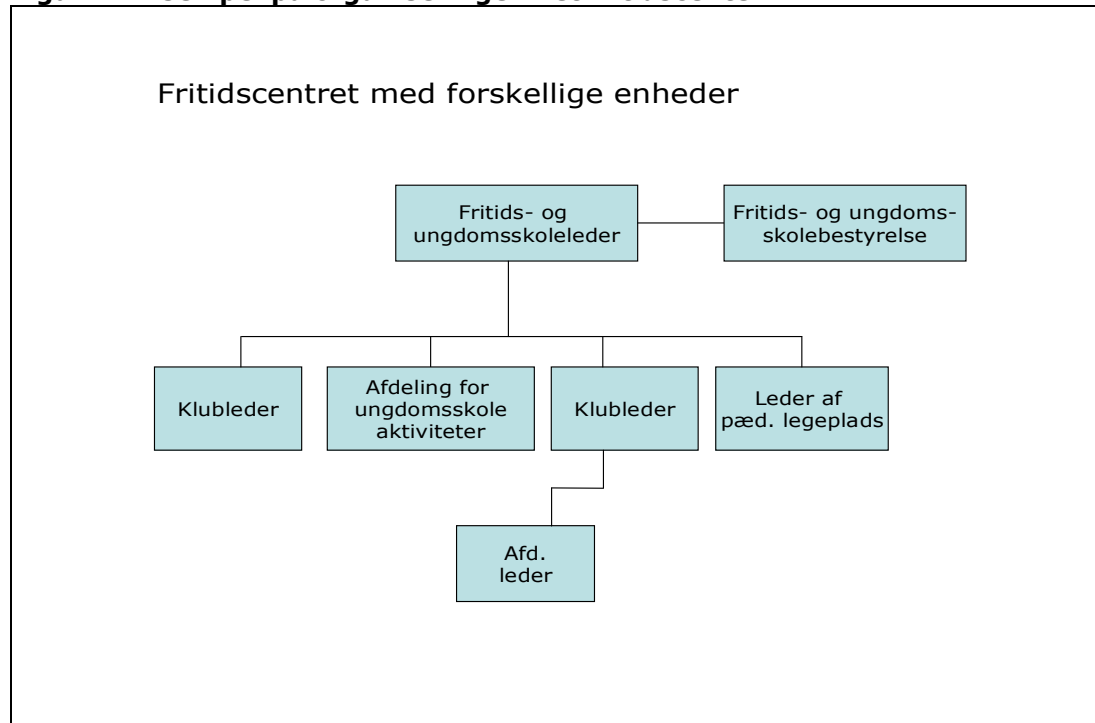
* *Organisering af Rådgivning og Specialpædagogik afventer endelig byrådsbeslutning primo 07.*

Den nye struktur indebærer, at alle fritidstilbud for børn og unge fra 5. klasse til og med 17 år samles ledelsesmæssigt i hvert område under en fritids- og ungdomsskoleleder med reference til områdechefen. Fritidstilbuddene i et område organiseres som et fritidscenter med afdelinger eller

klubber under en fritids- og ungdomsskoleleder. Fritids- og ungdomsskolelederen er samtidig leder af ungdomsskoleaktiviteterne.

I hvert af de 13 områder kan der som eksempel være følgende organisering på fritids- og ungdomsskoleområdet – dvs. et eksempel på et fritidscenter.

Figur 2. Eksempel på organiseringen i et fritidscenter

Fritids- og ungdomsskolelederen har udover ledelsen af de traditionelle ungdomsskoleaktiviteter, ansvaret for fritidscentrets klubber og pædagogisk ledede legepladser. Med udgangspunkt i loven har fritids- og ungdomsskolelederen den administrative og pædagogiske ledelse af aktiviteterne og er ansvarlig over for fritids- og ungdomsskolens bestyrelse og områdechefen.

Fritids- og ungdomsskolelederen har dermed det strategiske, faglige/pædagogiske, personale-mæssige og administrative og budgetmæssige ledelsesansvar for alle enheder, som er en del af fritidscentret. Fritids- og ungdomsskolelederen udøver sine ledelseskompetencer med udgangspunkt i Børn og Unges ledelsesgrundlag.

2.3. Fritidscentrets opgaver

Fritidscentret i hvert af de 13 områder har ansvaret for at udmønte det nye fritids- og ungdomsskoletilbud for børn og unge i 5. klasse til og med 17 år. Fritids- og ungdomsskolelederen har således ansvaret for i samarbejde med øvrige aktører i lokalområdet - dvs. skoler, idrætsforeninger, øvrige frivillige organisationer – konkret at udmønte fritids- og ungdomsskoleplanen i det pågældende område tilpasset de lokale forhold og behov.

Fritidscentrets ledelse fastlægger således inden for fritids- og ungdomsskoleplanens rammer og i samarbejde med alle øvrige aktører i forhold til målgruppen den vifte af ydelser/tilbud m.m., der er behov for i området, for at den understøtter de børn og unge, som har et særligt behov i den fremtalte overgangsfase mellem institutionstilbud og på vej mod et voksenliv.

I fastlæggelsen af tilbudsviften skal der tages hensyn til, at børnene i 5. klasse i begyndelsen af deres deltagelse i fritidscentret har behov at have et fritidstilbud, som er struktureret. Dette gælder også børn og unge med særlige behov.

Fritidscentret skal som minimum sikre:

- At der som udgangspunkt er et dag- og aftenåbent klub- og evt. legepladstilbud i området for børn og unge fra 5. klasse til og med 17 år samt mulighed for handicapintegration. I en række områder dækkes det åbne klubtilbud til de 14-18-årige af FO-klubber
- At der er et alment ungdomsskoleundervisningstilbud i området

Ydelsesstrukturen i fritidscentret kan generelt skitseret således:

	Alment for alle 11 – 17 år	Særligt for udsatte	Særligt for børn med handicap	Særligt for grupper af tosprogede
Undervisning (for 14-17-årige)	Almen undervisning	Særlige undervisningstilbud	Særlige undervisningstilbud	Specifikke, faglige forløb
Klubtilbud	Åbent klubtilbud	Struktureret klubtilbud	Klubtilbud med integrerede baggrund og særlig struktur	
Legepladstilbud	Åbent legepladstilbud			
Specifikke aktivitetsforløb og events	Åbne aktivitetstilbud og events lokalt og kommunedækkende	Aktiviteter målrettet specifikke grupper af unge	Aktiviteter på tværs af handicapafsnit	

Det almene tilbud er for alle i 5. klasse til og med 17 år – bortset fra det almene undervisningstilbud, der er for de 14-17-årige². Derudover kan der blive tale om særligt tilrettelagte tilbud for særlige grupper – herunder udsatte børn og unge (jf. politikken for udsatte børn og unge), børn med handicap og gruppen af tosprogede børn og unge som pga. særlige socioøkonomiske forhold har særlige behov.

Fritidscentret tilrettelægger selv indhold og omfang af aktiviteter inden for rammerne af indeværende fritids- og ungdomsskoleplan samt den af byrådet tildelte økonomiske ramme. Tilrettelæggelsen af de konkrete fritids- og ungdomsskoletilbud fastlægges hermed af fritidscentrets ledelse i tæt samarbejde med medarbejdere, forældre, børn og unge samt det øvrige foreningsliv i lokalområdet.

Tyngden og omfanget af de enkelte ydelser afhænger af forholdene i de enkelte områder og skoledistrikter og skal fremgå af de enkelte fritids- og ungdomsskoletilbuds egne aktivitetsplaner, der bruges som grundlag for kvalitetsrapporter, jf. afsnit 3 om effekt.

² Kriteriet for deltagelse i det almene undervisningstilbud er 14 år eller 8. klasse.

2.3.1. Undervisningsaktiviteter

Det almene ungdomsskoleundervisningstilbud er kendetegnet ved en mangfoldighed i tilbud, fleksibilitet og mulighed for at blande eksperimenterende og traditionelle fag og opdyrke nye fag, nye metoder og nye aktiviteter.

Det almene undervisningstilbud skal tilbydes alle unge mellem 14 og 17 år. Hvis de 17 årige fylder 18 i løbet af sæsonen, kan de blive i tilbudet. Der er i begrænset omfang mulighed for at optage elever over og under den obligatoriske ungdomsskolealder på mellem 14 og 17 år, når det kan bidrage til målopfyldelsen, og/eller for at undgå at splitte kammeratskabsgrupper.

Undervisningstilbuddet skal tilbydes alle 14-17-årige i kommunen og skal omfatte:

- almen undervisning
- prøveforberedende undervisning
- specialundervisning
- undervisning særlig tilrettelagt for indvandrere i dansk sprog og danske samfundsforhold

Herudover kan undervisningstilbuddet omfatte:

- undervisning i færdselslære og knallertkørsel
- heltidsundervisning, herunder 10. klasse
- andre aktiviteter, som kan indgå i kommunens samlede ungdomspolitik, herunder visse tværgående aktivitetstilbud

Undervisningen er som alle øvrige tilbud i fritidscentret frivillig, og i tilrettelæggelsen af tilbudene tages der udgangspunkt i de unges ønsker og interesser. Indholdet og organiseringen af aktiviteterne skal bidrage til at realisere målene for udviklingen af de unges personlige, faglige, sociale og kulturelle kompetencer, jf. Børn og Unges overordnede mål.

Eksempler på, hvad det almene tilbud kan indeholde:

- sprogfag
- faglig fordybelse og studiecafeer
- motoraktiviteter
- knallert- og traktorkørekort
- musik, drama, musical og dans
- kreativitet og design
- it
- mad og kogekunst
- sport og motion
- adventure og naturoplevelser
- hobby og øvrige fritidsaktiviteter

Det bliver fritids- og ungdomsskolelederen i samarbejde med den øvrige ledelse, der tilrettelægger viften af tilbud, herunder hvor i området og i hvilket omfang undervisningsaktiviteterne tilbydes, og hvad der via ungdomsskoleaktiviteter skal tilbydes alle 14-18-årige, samt hvad der tilbydes som aktiviteter i klubtilbuddet. Tilbuddet skal kunne inkludere en bred ungdomsgruppe.

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal i samarbejde med skolerne iværksætte selvstændige, supplerende og komplementerende fritids- og ungdomsskoleaktiviteter og undervisning, herunder utraditionelle tilbud og forløb. Fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal som eksempel sikre, at alle børn, der ønsker lektiehjælp, kan få det i de fritids- og ungdomsskoletilbud, de benytter. Det

afgørende for samarbejdet skal være, at der skabes de mest optimale resultater i forhold til børn og unges læring, udvikling og trivsel.

I forbindelse med lovændringen af folkeskolens undervisning på 10. klassetrin blev også lovbestemt ændringen ændret, således at kommunerne kan beslutte at henlægge 10. klasse i ungdomsskolens regi. Ved en rådmandsbeslutning i 2004 blev det besluttet at oprette et 10. klassecenter i ungdomsskolens regi. Dermed blev der skabt et særligt undervisnings- og ungdomsmiljø med mulighed for linjefag (Branchevalg), som rækker ud over afgangseksamen.

2.3.2. Åbent klubtilbud

Det åbne klubtilbud er åbent i den forstand, at det – inden for tilbuddets bygningsmæssige rammer – er muligt for alle børn og unge at blive medlem og deltage. Et åbent klubtilbud skal skabe rammerne for de varierende typer af fællesskaber, der styrker alle større børn og unges faglige, sociale, personlige og kulturelle kompetencer.

Klubtilbuddene skal indgå som en integreret del af kommunens fritidsmæssige, forebyggende og støttende indsats over for større børn og unge. Det betyder i praksis, at klubtilbuddet skal kunne tilrettelægges, så det favner de behov og forudsætninger, lokalområdet større børn og unge har, set både i forhold til den brede gruppe og gruppen af udsatte børn og unge og større børn og unge med handicap.

Et åbent klubtilbud kan f.eks. etableres som:

- En institution i et lokalområde, hvor større børn og unge mødes og inkluderes i fællesskaber, herunder værkstedsaktiviteter, kulturelle aktiviteter såvel modtagende og udøvende, og andre aktiviteter i et samvær med kammeraterne og medarbejderne
- Opsøgende aktiviteter, hvor medarbejderne opsøger og danner relationer til større børn og unge på de arenaer, hvor de færdes. Denne aktivitet kan rette sig mod alle større børn og unge, som ikke er en del af en klub eller det frivillige foreningsliv, og den kan rette sig mod større børn og unge med særlige behov
- En åben cafe med tilknytning af klubmedarbejdere, ungdomsvejledere, socialrådgivere, medarbejdere med kost, bevægelse og sundhed som fagspeciale og andre relevante medarbejdere, som kan yde vejledning og rådgivning
- En bus (tænk bogbuskonceptet) bemannet med fagspecifikke medarbejdere, som klubberne kan rekvirere i forbindelse med forskellige temaer om f.eks. krop og bevægelse, sundhed, kulturproduktioner, ungdomsuddannelser m.v.
- En satellit af en klub, som er i et beboerhus, på en skole eller andet sted i lokalområdet eller i Århus f.eks. i forbindelse med særlige temaer/projekter på tværs af klubberne.
- Matrikelløse aktiviteter: Fodboldkamp mellem Politi og unge i Gellerup, opsøgende arbejde på strandene, Sol og Sommeraktiviteter i lokalområderne
- Et projekt, som oprettes i en periode for at tilgodese større børn og unge med særlige behov. Det kan være større børn og unge, som umiddelbart er svære at inkludere i det almindelige klubtilbud
- Et åbent værested med voksentilknytning f.eks. kontaktstederne i Gellerup og Bispehaven
- Morgenmads- og lektieklub for udsatte børn og unge i Rundhøjprojektet: "1.sal til venstre"
- Tværgående projekt om kriminalitetsfrie årgange (7.- 8. klasse) på Ellekærskolen.
- Særlige pigeaktiviteter for piger med anden etnisk baggrund

Denne opremsning af kluborganiseringer og – ydelser er ikke udtømmende, men alene eksempler på måder at tænke klub på. Der kan således lokalt være en række af yderligere eksempler herpå.

Det åbne klubtilbud har en iboende aldersdifferentiering, hvor man skelner mellem 5. – 7. klasse og 8. klasse til det 17. år. Inden for denne aldersdifferentiering ligger mulighed for rullende overgange, hvor der tages højde for den enkelte unges forudsætninger og tilhørsforhold til kammeratskabsgrupper.

Der kan i forbindelse med tilbuddet laves fælles åbningstider for begge grupper alt efter fysiske forhold og målgruppens sammensætning (børn med handicap og udsatte) dog således at nuværende tilbud om aftenåbent opretholdes. Tilrettelæggelsen skal ske, således at der er plads til såvel de yngre aldersgrupper som de ældste.

De målrettede aktiviteter kan ligeledes planlægges på tværs af aldersgrænser alt efter interesser og kompetencer. Et eksempel herpå kan være kulturproduktioner.

2.3.3. Pædagogisk ledede legepladser

De pædagogisk ledede legepladsers nye opgave bliver, at de i deres virksomhed skal have fokus på 5. klasse til og med 17 år. Med det in mente kan de hidtidige brugergrupper fortsat bruge legepladsen.

Da legepladsens målgruppe nu udvides til børn og unge til og med 17 år, skal det i tilrettelæggelsen af det samlede tilbud vurderes, hvorledes legepladserne faciliteter anvendes mest hensigtsmæssigt i forhold til det lokale områdes behov.

Legepladserne er en integreret del af kommunens fritidsmæssige, forebyggende og støttende indsats over for børn og unge. Det betyder i praksis, at legepladserne skal tilrettelægge det pædagogiske arbejde, så det favner de behov og forudsætninger, lokalområdet større børn og unge har.

Legepladsen åbner ikke mulighed for en mere specifik indsats i forhold til enkelte børn, men det er værd at bemærke, at nogle børn finder fast grund i den løse struktur - også børn, der har svært ved at begå sig i skolen og andre institutioner.

Det er børnenes fantasi, behov og interesser, der er udgangspunkt for, hvad de laver på legepladsen. De kan både lege med kammeraterne, lave noget for sig selv eller sammen med medarbejderne. Medarbejderne understøtter børnene og de unge i at være ansvarlige og tage initiativ til aktiviteter, der kan udvikle dem.

Legepladsernes virke baserer sig på udeaktiviteter og dyrehold. Det er medarbejdernes ansvar at drage omsorg for dyrene og for legepladsernes vedligeholdelse. Børnene og de unge involveres så vidt muligt i disse processer og lærer på den måde at tage ansvar for dyrene og at være ansvarlige over for legepladsens faciliteter.

Legepladserne kan fortsat benyttes som et aktiv i lokalområderne, typisk af dagplejen og forældre, der kommer på besøg og benytter faciliteterne både i og uden for den bemandede åbningstid. Ligeså benyttes legepladserne af områdets unge til boldspil, andet samvær m.v. uden for den bemandede åbningstid.

Legepladserne er et åbent og gratis tilbud til alle. Der føres ikke fremmødekontrol på legepladserne. Børnene og de unge kan komme og gå, som de vil.

Betegnelsen "legepladser" er valgt bevaret af hensyn til overgangsfasen, men der skal på længere sigt findes en mere præcis betegnelse for denne type af fritidstilbud af hensyn til målgruppen.

2.3.4. Fritidscentrets særlige fokus på overgange

Fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal sikre overgangene i de større børn og unges institutionelle rammer. Det betyder særlig fokus på overgangen fra SFO til fritidscenter, fokus på glidende overgange inden for tilbuddet og fokus på overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelser.

Overgangen fra SFO til fritidscentret

De unges skift fra SFO til fritidstilbud er en milepæl. De går fra at være børn i et SFO-tilbud med tilsyn og til at være del af et tilbud, som de aktivt kan vælge eller ikke vælge at benytte efter skoletid.

Det åbne klubtilbud er frivilligt, og børnene og de unge kan frit benytte tilbuddet og gå til og fra, som de og deres forældre ønsker det. Der bliver som udgangspunkt ikke ført kontrol med, om de møder i klubtilbuddet. Men børnene er under tilsyn, når de er i tilbuddet. I overgangen til fritidscentret kan det aftales med forældrene, hvorledes medarbejderne kan understøtte, at denne overgang forløber trygt.

Ved skiftet til fritidscentret bliver de til "større børn". Mentalt er det et stort skift for børnene, og de mærker en stor frihed og indflydelse i det nye tilbud. Med dette følger også et nyt ansvar. Dette ansvar indebærer, at de større børn skal kunne positionere sig selv i de selvorganiserede fællesskaber og aktivt sætte deres kompetencer i spil i samværet med jævnaldrende. Det indebærer også, at de aktivt skal vælge de aktiviteter, fritidscentrene tilbyder.

I denne overgang er det medarbejdernes opgave at understøtte de større børns selvorganisering og gå foran i forhold til at skabe inkluderende fællesskaber, således at alle større børn får et godt tilhørsforhold til jævnaldrende i fritidscentret.

Medarbejderne har ligeledes en stor opgave i at præsentere de større børn for fritidscentrets tilbud og motivere til deltagelse. Det aktivt at positionere sig i fællesskaber og aktivt vælge at benytte de udbudte aktiviteter skal ses som en læringsproces. Via involvering af de større børn i planlægningsprocesser skal de gradvist opøves i medindflydelse.

Generelt sker overgangen til fritidscentret ved starten af 5. klasse, men der åbnes mulighed for, at barnet eller grupper af børn - afhængigt af modenhed og kammeratskabsrelationer og i samarbejde med forældre og skole - kan starte tidligere. For børn, der ophører med at bruge SFO-tilbuddet inden 5. klasse, skal der være særlig fokus på, at der sker en vurdering af behovet for overgang til fritids- og ungdomsskoletilbuddet.

Der gennemføres en statussamtale med forældrene om barnets fremtidige fritidsliv i første del af 4. klasse med deltagelse af lærere, SFO-pædagoger m.fl. Fritidscentret inddrages i disse samtaler efter behov.

Overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelse

Ungdommens Uddannelsesvejledning har entydigt ansvaret for denne overgang og for at følge den unge til det 19. år. Overgangen mellem skolen og ungdomsuddannelserne finder formelt sted med udgangen af 9. klasse med tilbud om 10. klasse. Ungdommens Uddannelsesvejledning har også vejledningsopgaven på special- og privatskolerne. Fritidscentre skal understøtte dette arbejde.

Overgang til, fastholdelse i og gennemførelse af en ungdomsuddannelse er et helt afgørende parameter for, om Børn og Unges samlede indsats har båret frugt. Fritidscentret har derfor en særlig opgave i at have kontakt med de unge og medvirke til, at de unge gennemfører en uddannelse.

Allerede i 8. klasse skal de unge forholde sig til, hvilket fremtidsperspektiv de har for sig selv, og hvilken uddannelse det knytter sig til. Perioden med de mange valg skydes altså i gang, samtidig med at selvstændighedsprocessen tager fart.

Den unges tilknytning til fritidscentret giver mulighed for at støtte den unge i at sætte mål og træffe gode valg for sig selv, og for at understøtte den unge i at forfølge sine mål. Fritidscentrets medarbejdere skal være voksne samtalepartnere for de unge i forhold til job, uddannelse m.m. og være særligt opmærksomme på unge, som er ved at opgive de planer, der er lagt sammen med UU-vejlederen. Om nødvendigt tages der sammen med den unge initiativ til en dialog med UU-vejlederen.

Medarbejderne i fritidscentrene skal i kraft af deres kendskab og relation til den unge kunne støtte den unge i at tegne deres egen selvstændige kompetenceprofil. Det skal bidrage til, at den unge har så stærkt et fundament som muligt for at sætte mål og træffe gode valg for sig selv.

2.3.5. Særlig indsats i forhold til udsatte børn og unge

Den almene undervisning sigter bredt på unge i aldersgruppen 14 til og med det 17. år, men har en særlig forpligtelse over for udsatte unge. Undervisningen er tilrettelagt som åbne forløb med fri tilmelding med særlig vægt på undervisning i fag, der støtter unge med behov for ekstra undervisning blandt andet i form af studieværksteder - et supplement til folkeskolens undervisning.

Det betyder, at der i forbindelse med målopfyldelse for læring og udvikling kan etableres særlige komplementerende forløb for den yngre målgruppe, hvis de vurderes at have behov for understøttende undervisning. Der kan ligeledes etableres særlige forløb for unge efter 9. klasse, hvis det vurderes at kunne understøtte en fastholdelse i ungdomsuddannelse.

Generelt skal det i fritidscentret være muligt efter konkret vurdering og i samråd med skolen at iværksætte komplementerende og alternative tilbud til børn og unge i skolealderen, hvis dette kan understøtte deres læring og udvikling og forhindre, at de dropper ud af skolen. Fritidscentret kan hermed via tilrettelæggelsen af skoletilbud i et fritidsregi være en understøttende faktor i overgangen fra skole til ungdomsuddannelse i forhold til børn og unge, som ikke kan rummes i skolen.

For de unge, som dropper ud af en ungdomsuddannelse, skal der i samarbejde mellem Ungdommens Ungdomsvejledning og fritidscentret være mulighed for at lave særlige forløb som et

led i at få den unge ind i uddannelsessystemet eller ud på arbejdsmarkedet. Disse kan have elementer af både undervisning og aktiviteter.

Ungdomsskolen udfører i dag opgaver på kontrakt for hhv. Rådgivning og Specialpædagogik (Heltidsundervisning) og for Integration og Sprogstøtte (Flexskolen).

Herudover er der i ungdomsskoleundervisningsregi i et af byens 13 fritidscentre følgende kom-munedækkende aktiviteter, som børn og unge fra andre fritidscentre kan søge:

- *Enkeltfagsprøver*

Formålet med aflæggelse af prøver på enkeltfagscentret er at støtte de unge i at forbedre egne kompetencer og målrette en udvikling mod forberedelse til uddannelse. Tilbuddet retter sig mod unge mellem 16 og 20 år, der har faglige huller, som de ønsker at fylde ud med henblik på at tage en FSA eller en FS10 afgangsprøve.

- *Unge i Centrum*

Unge i Centrum er et lære- og værestedstilbud til den 16-20-årige normaltbegavede, men sårbare unge, der har mistet fodfæstet og noget af selvværdet. De unge er af forskellige grunde ikke parate til at gå videre i uddannelsessystemet. I forløbet gælder det om at styrke de unges selvværd og faglighed – primært i dansk, matematik og engelsk.

- *Undervisning i Gellerup*

I et udvidet samarbejde i skoledistriktet blev det muligt at nå ud til en gruppe unge, der ellers har vendt skole- og uddannelsessystemet ryggen.

- *Lokale samarbejdsprojekter* såsom lejlighedsprojektet i Rundhøj og Søndervangen.

Udover de ydelser, der tilbydes alle medlemmer i fritidscentret, skal der iværksættes en særlig socialpædagogisk og social indsats for de udsatte børn og unge, der gennem deres adfærd viser tegn på mistrivsel.

I det strukturerede fritidstilbud med udsatte grupper eller individer er der behov for en skærpet socialpædagogisk indsats for at sikre de optimale rammer for en positiv kompetenceudvikling. Kendetegnet ved denne indsats er støtte, stabilitet og samarbejde med forældre og det øvrige tværfaglige netværk.

Med struktur menes faste rammer i hverdagen. Rammerne fastsættes sammen med det øvrige netværk som en del af den samlede handleplan og kan bl.a. udgøre faste aftaler omkring deltagelse i fritidscentrets aktiviteter, længerevarende tilrettelagte forløb, tilbud om særlig lektiestøtte samt aftale om særlig voksentilknytning. Barnet og den unge vil stadig være inkluderet i det almindelige tilbud, forskellen ligger i graden af voksenstøtte, målretning i aktiviteter, samt styrket samarbejde med netværket.

For områder med høj belastningsgrad kan det være nødvendigt at tænke strukturerede forløb som en generel tilgang til arbejdet i fritidstilbuddet, ligesom det tværfaglige arbejde skal tænkes som rammesættende for grupper af større børn og unge frem for udelukkende enkeltindivider.

Denne indsats stiller således krav om et tættere og mere systematisk samarbejde med forældre, skole og evt. socialforvaltning. For børn og unge i den undervisningspligtige alder, er der i skole-

distriktssamarbejdet udarbejder et koncept for netværksmøder kendetegnende ved, at den, der ser problemet, har ansvaret for at indkalde forældre og samarbejdspartnere til et netværksmøde, hvor man sammen laver en handleplan for, hvordan forældre og medarbejdere bedst støtter barnet/ den unge i en positiv udvikling. Konceptet bygger på et ressourcensyn og forældreansvar.

Som en del af denne handleplan synliggøres det, hvilken indsats fritidscentret iværksætter.

Af mulige indsatser kan eksempelvis nævnes:

- særligt undervisningsforløb
- social træning
- konflikthåndtering
- kontaktpædagogordning
- teambuilding og social pejling i relation til gruppeindsats

Den sociale indsats skal ske med et inkluderende fokus og derfor som udgangspunkt foregå som en integreret del af den øvrige virksomhed. Som eksempel kan nævnes, at man i de målrettede aktiviteter arbejder med konflikthåndtering ind i den givne kontekst. I arbejdet med de udsatte bringes såvel social- som specialpædagogiske metoder i anvendelse.

For enkelte eller grupper af børn og unge kan det være nødvendigt at lave særlige forløb, hvor de isoleres fra den øvrige gruppe af jævnaldrende. Her bliver det altafgørende samtidig at fastholde deres tilknytning til det almene tilbud.

Udfordringen for medarbejderne bliver at opfange forskelligartede signaler på mistrivsel, og de skal kunne vurdere, hvornår den unges problemer har et omfang, hvor der er behov for hjælp fra andre professionelle i forbindelse med f.eks. misbrug, selvskadende adfærd, aggressiv, adfærd osv. Her samarbejder fritidscentret med den lokale afdeling af Rådgivning og Specialpædagogik.

I forhold til overgangen fra SFO til fritidstilbud, skal der være fokus på, at børn i udsatte positioner har fået særlig opmærksomhed i SFO. Det skal de også have i fritidscentret. Via overleveringsmøder skal skole/SFO, forældre og fritidscenter sammen lave en plan for, hvordan man sikrer en optimal overgang med fokus på de særlige behov, det enkelte barn måtte have. Dette kan eksempelvis betyde, at man i en overgangsperiode laver individuelle aftaler om registrering og kontakt til forældre i forhold til barnets benyttelse af tilbuddet. Dette vil indgå naturligt i statussamtalerne.

Det forventes samtidig, at der i skolen er fokus på børn med særlige behov, der ophører med at benytte SFO'en inden overgangen.

I forhold til overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse foreligger der i samarbejdet om udsatte unge en samarbejdsaftale mellem Ungdommens Uddannelsesvejledningen og Socialforvaltningen, og i dette samarbejde indgår fritidscentret via netværksmøder i understøttelsen af den unges deltagelse og i fastholdelsen i ungdomsuddannelserne.

De udsatte unge kan have svært ved at se egne kompetencer og forudsætninger. Det gør det vanskeligt for dem at vælge, hvilken vej de skal i uddannelsessystemet. Deres fremtidsperspektiv er uklart. Det kan bringe dem i en position, hvor de kan træffe valg, de senere fortryder, eller de kan som yderste konsekvens undlade at vælge.

Udsatte unge kan ofte have problemer med opbakning og støtte fra forældrene, og det er således fritidscentrets opgave i samarbejde med UU at gå ind og understøtte forældrene i deres deltagelse og ansvar for den unge. Fritidscentret skal således dels medvirke til at planlægge aktiviteter og undervisningsforløb, der styrker den unges selvværd og faglige forudsætninger, således at de bliver i stand til at stille mål og træffe valg for sig selv, dels skabe understøttende rammer for forældrenes deltagelse i deres børns overgang fra skole til ungdomsuddannelse.

I den forbindelse har fritidscentret mulighed for at udvide indsatsen udover det 18. år, således at unge over 18 år ikke behøver at udelukkes fra tilbuddene alene på grund af alder, hvis dette skønnes uhensigtsmæssigt. Lokale behov for fleksibilitet kan derfor imødekommes. Samme mulighed gør sig gældende for undervisningsdelen.

Fritidscentret har som nævnt ovenfor mulighed for at anvende de kommunedækkende tilbud til at opkvalificere unge, der er i en udsat position i forhold til gennemførelse af en ungdomsuddannelse, samt tilrettelægge alternative skoletilbud til børn og unge, der er i fare for at droppe ud af folkeskolen. Det gælder særlige undervisningstilbud som flexskolen og heltidsundervisningen.

Lokalt i skoledistriktssamarbejdet skal der være særligt fokus på de unge, som dropper ud af folkeskolen - herunder SFO'en. Det sker i arbejdsgrupper under skoledistriktsgruppen. Samarbejdsnetværket omkring de udsatte unge skal skærpes, fordi skolen, som tidligere var en helt central aktør i den unges liv, ikke er der længere.

2.3.6. Særlig indsats i forhold til børn og unge med handicap

Århus Kommune har pladsgaranti til pasnings- og fritidstilbud for børn og unge med handicap fra 0- 20 år. Fritidscentrets målgruppe er på den baggrund børn og unge fra 5. klasse til 20 år.

Indsatsen over for større børn og unge med handicap hviler på det fundament, der gælder for alle børn og unge i Århus Kommune. Det betyder i praksis, at medarbejderne skal arbejde med de større børn og unges personlige, sociale, faglige og kulturelle kompetencer.

Den nuværende praksis med kontrol med fremmøde og opfølgning omkring hvert medlem og deres udnyttelse af pladsen fortsættes, og der udarbejdes desuden individuelle handleplaner i samarbejdet med forældrene.

Større børn og unge med handicap er i risiko for at blive ekskluderet i forhold til andre børn og unge. Det er derfor medarbejdernes opgave at arbejde på at inkludere disse børn og unge i de fællesskaber, hvor større børn og unge i øvrigt er sammen. De skal således både inkluderes i fællesskaber med jævnaldrende og med andre unge med handicap ud fra den enkeltes forudsætninger. Medarbejderne har tillige til opgave at inddrage forældrene og drage omsorg for, at alle forældre til disse børn og unge får stor grad af indflydelse på deres børns liv i institutionen.

Fritidscentret skal skabe et fritidstilbud til børn og unge med handicap, hvor tryghed, trivsel, læring og udvikling er de bærende værdier i arbejdet, og hvor forældre og tværfagligt personale i fællesskab og ligeværdighed samarbejder om barnets og den unges læring, udvikling og trivsel.

Inklusion og integration er nøgleord i arbejdet med børn og unge med handicap. Der skal være fokus på den for det enkelte barn relevante integrationsform, det være sig enkeltintegration eller gruppeintegration. Børnene og de unge skal have mulighed for at være sammen med ligestillede og for at kunne spejle sig i såvel almindeligt fungerende børn og unge som andre børn og unge

med handicap. Det fordrer differentierede pædagogiske miljøer og læringsrum, hvor der også er rum, der byder på færre stimuli og indtryk end i pædagogiske miljøer for store grupper med mange typer af relationer.

Børn og unge med handicap er forskellige, har forskellige behov og forskellige muligheder for at lære og udvikle sig, så de kan få et godt og værdigt voksenliv. Den pædagogiske indsats for børn og unge med handicap skal baseres på en individuel handleplan for barnets eller den unges trivsel, læring og udvikling. I handleplanen sættes konkrete læringsmål og planlægges indsatser, typisk for en periode på tre måneder, hvorefter der evalueres. En handleplan for større børn og unge med handicap skal være en pædagogisk strategi for, hvordan indsatsen leder hen imod, at den unge ved overgangen til voksenlivet har udviklet centrale personlige, faglige og sociale kompetencer, især i forhold til at kunne håndtere voksenlivet og opnå en tilknytning til uddannelses-systemet og arbejdsmarkedet. Indsatsen skal således sigte mod, at den unge med handicap i størst mulig udstrækning kan tage et selvstændigt ansvar for sit privat-, fritids- og arbejdsliv.

De individuelle handleplaner skal have fokus på trivsel, sundhed, læring og udvikling, og de skal tage afsæt i de ressourcer og forudsætninger, den enkelte har. For hvert af de mål og indsatsområder, der opstilles for det enkelte barn/den enkelte unge, vil der blive udviklet indikatorer, som skal anvendes til at vurdere, i hvilken grad barnet/den unge har nået de mål, der er sat.

De klubtilbud, som integrerer børn og unge med handicap, skal arbejde på, at der laves netværk mellem tilbuddene med det formål, at børnene og de unge får mulighed for at danne kammeratskaber og venskaber på tværs af tilbuddene, ligesom deres familier skal gives mulighed for at danne netværk på tværs af tilbuddene.

Det er et ledelsesansvar at sikre, at barnets og den unges støttebehov som minimum revurderes årligt, samt at der reageres herpå i forhold til konferencesystemet.

I forbindelse med overgangen fra SFO til fritidscentret afholdes der i visse situationer en koordinationskonference eller et visitationsmøde i Socialforvaltningens regi. Konferencens mål er at belyse de ressourcer, kompetencer og forudsætninger, barnet har, og hvilke kompetencer og forudsætninger fritidscentret skal arbejde på at styrke yderligere. Det er familiens rådgiver, der har ansvaret for, at konferencen bliver afholdt, og for at de relevante oplysninger er til stede på konferencen. Konferencen skal sikre, at barnet i det nye tilbud får den nødvendige støtte.

Konferencedeltagerne skal være forældrene, speciallægekonsulenten, en repræsentant fra den afgivende SFO, en fagkonsulent fra Videncenter for Specialpædagogik og Rådgivning, en repræsentant fra fritidscentret, der skal modtage barnet, og familiens rådgiver fra socialforvaltningen samt andre relevante medarbejdere.

Overgangen til fritids og ungdomsskoletilbuddet skal bygge videre på det arbejde, der er påbegyndt i den individuelle handleplan i SFO'en. Overgangen til fritids- og ungdomsskoletilbuddet skal bygge videre på den individuelle, pædagogiske handleplan, der er arbejdet med i dagtilbud og SFO. SFO og fritidscenter har et fælles ansvar for at tilrettelægge overgangen.

Senest et år før overgangen fra skole til ungdomsuddannelse eller anden beskæftigelse skal der afholdes en konference i Socialforvaltningens regi med det formål at vurdere den unges fremtidsmuligheder i forhold til ungdomsuddannelse, boligform og fritidsinteresser.

I konferencen skal deltage forældrene, evt. den unge, familierådgiveren, en repræsentant fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, en repræsentant fra den unges skoletilbud, en repræsentant fra fritidscentret og en repræsentant fra Videncenter for Specialpædagogik og Rådgivning. Det er familierådgiveren, der har ansvaret for at invitere til konferencen, og for at de relevante oplysninger er til stede.

2.3.7. Særlig indsats i forhold til tosprogede børn og unge

Tosprogede børn og unge påbegynder deres tilegnelse af andetsproget dansk på et senere tidspunkt i livet end andre børn. Endvidere har de kortere "kontaktid" med andetsproget dansk, og det dansksproglige miljø betjener sig i høj grad af et fagsprog, hvorfor dele af det danske sprog ikke udvikles. Hertil kommer, at tosprogede børn og unge hele tiden skal løbe stærkere for at indhente et mål i konstant bevægelse, fordi læringen foregår på det sprog, man er ved at lære. Derfor har også fritidscentret en vigtig opgave med en målrettet indsats i forhold til sprog. Det gælder generelt ved at indtænke dansk som andetsprog i alle aktiviteter, og det gælder i forhold til konkrete indsatser.

Fritidscentret har en speciel forpligtelse til at gøre en indsats for grupper med særlige vilkår, herunder den gruppe af tosprogede børn og unge, der på grund af særlige socioøkonomiske forhold har særlige behov (sent ankomne, traumatiserede familier, forældre uden tilknytning til arbejdsmarkedet m.v.).

Fritidscentret kan i kraft af sine fleksible muligheder for at tilrettelægge særlige forløb og aktiviteter i særlig grad tilgodese sådanne gruppers behov og bidrage til at sikre optimale muligheder for alle børn og unges læring. Fritidscentret har mulighed for generelt at gå ind med særlige fritids- og undervisningsaktiviteter, hvor mange forskellige faggrupper kan inddrages. Dette er væsentligt for den gruppe af tosprogede børn og unge, der kan drage nytte af spejling og stimulering gennem mødet med forskellige tilgange og et bredere udsnit af samfundet, end folkeskolen har mulighed for at tilbyde.

En del af de tosprogede børn og unge med særlige behov er elever på heldagsskolerne. Her har byrådet besluttet, at ungdomsskolen har en særlig forpligtelse til at indgå i udviklingen af heldagsskolekonceptet ved at indgå i aktiviteter som undervisning i folkeskolens fag, studieværksted (lektiehjælp), særligt målrettede undervisningstilbud, socialpædagogiske aktiviteter og fritidsaktiviteter.

2.3.8. Opsøgende arbejde

De opsøgende medarbejdere har til opgave at opsøge socialt udsatte unge i de arenaer, hvor de færdes. Målet med arbejdet er at støtte de unge i at blive aktive deltagere i de fritids- og undervisningstilbud, der gør det muligt for dem at indgå i udviklende læringsfællesskaber. Det er samtidig et mål at støtte de unge til at få hjælp fra de støttesystemer, der findes for de udsatte grupper af unge.

De opsøgende medarbejdere synliggør og understøtter de unges mulighed for en tilknytning til de etablerede fritids-, undervisnings- og støttesystemer.

Det opsøgende arbejde har fire kernefunktioner, som er en forudsætning for, at de ovenstående mål kan indfries:

1. lokal forankring
2. direkte gadearbejde på de unges arenaer i kontakt, dialog og interaktion med de unge

3. tværfagligt samarbejde i tæt samspil med lokale og centrale aktører
4. kommunedækkende aktiviteter på tværs af distrikter

Lokal forankring er en forudsætning for det kontinuerlige kendskab til de unge. Synligheden i lokalområdet betyder, at medarbejderne relaterer sig til mange unge og gennem dem får kendskab til nye unge i området.

Lokal forankring betyder tæt kendskab til og samarbejde med områdets institutioner, frivillige foreninger, boligforeninger, erhvervsdrivende mm. Et sådant stærkt, lokalt netværk er en forudsætning for at have et sted at knytte de unge til.

Direkte gadearbejde på de unges arenaer er omdrejningspunktet for de opsøgende medarbejderes interaktion med de unge. Af flere grunde er det en forudsætning, at de opsøgende som udgangspunkt ikke går alene, men altid i teams.

Tværfagligt samarbejde er en forudsætning for den lokale opgaveløsning i forhold til udsatte grupper. Med udsatte børn og unge-politikken og etableringen af skoledistriktsamarbejdet har de opsøgende medarbejdere fået et formaliseret samarbejdsnetværk lokalt. Derudover har de opsøgende medarbejdere formaliserede samarbejdsnetværk på socialdistriktsniveau via de faste, månedlige (§115B³) møder med socialcenter og politi, ligesom de centralt har et formaliseret samarbejde med politi og Drivremmen⁴ i kraft af deltagelse i koordinerende mødevirksomhed i Opsøgende Forum.

Puljen til de opsøgende medarbejdere er centralt styret og prioriteres efter kriterier for social belastning. De refererer ledelsesmæssigt til områdets fritids- og ungdomsskoleleder.

2.3.9. Forældre- og børn- og ungeinvolvering

En vigtig del af den læringsforståelse, der som nævnt tidligere skal være den gennemgående platform i forhold til kerneydelsen, bygger på, at læring foregår på alle tidspunkter og i alle situationer, også når børnene og de unge er sammen med deres forældre. Det er derfor afgørende, at forældrene tager ansvaret for deres børn og unge og deltager aktivt i deres læring og udvikling. Fritidscentret har dermed et særskilt ansvar for at understøtte forældrenes ansvar og deltagelse i børn og unges læring og udvikling.

På fritids- og ungdomsskoleområdet skal de unge ligeledes involveres direkte i udformningen af tilbuddenes rammer og indhold, og indsatsen skal bygge på, at de unge tager et personligt ansvar for deres liv, samt at fritids- og ungdomsskoleindsatsen understøtter dem heri. Ved sammensætningen af fritids- og ungdomsskolebestyrelser og andre former for formelle demokratiske fora skal de unge derfor have mulighed for at deltage.

Idet fritids- og ungdomsskoletilbuddet spænder fra børn på 11-12 år til unge på 17 år, vil forældreinddragelsen og -understøttelsen være mest udpræget hos de mindre årgange, mens de unges egen involvering vil være stigende op mod de 17 år. Fritidscentret skal således arbejde med at skabe muligheder, fora, hvori de unge involveres i tilrettelæggelsen af tilbuddet.

³ Retsplejelovens § 115 B-møder, der rummer mulighed for udveksling af oplysninger i et kriminalitetsforebyggende øjemed.

⁴ Fælles Midtby-gadeenhed mellem Socialforvaltningen/Ungdomscentret og Børn og Unge.

I inddragelsen af forældre og unge skal der lægges vægt på, at der gives forældre, børn og unge reel mulighed for indflydelse på udformningen af fritidstilbuddets karakter. Med denne indflydelse følger også ansvaret og forpligtigelsen til at varetage fællesskabets interesse.

I forbindelse med budgetforliget 2007 har Århus Byråd besluttet, at den nuværende bestyrelse for ungdomsskolen nedlægges, og i stedet oprettes en fritids- og ungdomsskolebestyrelse for hvert område. Det indebærer, at der bliver én overordnet bestyrelse for fritids- og ungdomsskoletilbuddet i hvert af de 13 områder til at drøfte de overordnede og mere principielle beslutninger på hele fritidscentrets vegne. Bestyrelserne udvides til at omfatte såvel forældre som børn/unge, således at brugerindflydelsen sikres.

Derudover etableres der kombinerede forældre- og brugerråd i de enkelte enheder til at drøfte spørgsmål af mere nærværende karakter i forhold til den pågældende brugergruppe. Forældre- og brugerrådene repræsenteres i fritids- og ungdomsskolebestyrelsen for at sikre sammenhæng mellem beslutningerne i forældre- og brugerrådet og i bestyrelsen. I ungdomsskoleafdelingen vil der ikke være et forældre- og brugerråd, men derimod et elevråd, jf. lov om ungdomsskoler.

Der etableres som nævnt forældre- og brugerråd i alle enheder i fritids- og ungdomsskolen. Rådene får mere praktisk betonedede opgaver som støtte og rådgivning i forbindelse med aktiviteterne, medvirken til etablering af voksenstøtte og evt. udførelse af praktiske opgaver.

Der indbydes hermed til samarbejde med forældrene og de unge. De enkelte forældre- og brugerråd/elevråd opstiller kandidater til valg af repræsentanter til fritids- og ungdomsskolebestyrelsen.

Forældre- og brugerrådet har ingen formelle kompetencer i forhold til fritids- og ungdomsskolens aktiviteter, idet disse kompetencer er placeret i fritids- og ungdomsskolebestyrelsen, men der lægges op til et tæt samarbejde mellem personale og forældre/brugere om emner fra dagligdagen og i forbindelse med møder og arrangementer ved fester og højtider. Forældre- og brugerrådets primære opgave er således at formidle synspunkter samt deltage og samarbejde med enhedens leder og personale.

2.4. Det tværfaglige samarbejde

Distriktssamarbejdet

Efter dannelsen af Børn og Unge indgår Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og Beskæftigelse som den centrale kommunale samarbejdspart via repræsentation i Distriktsgrupperne, i de aldersopdelte arbejdsgrupper under distriktsgruppen og i netværksmøderne om det enkelte barn/den unge sammen med forældrene. Formandskabet består som hidtil af distriktets skoleleder og dagtilbudsleder/pædagogisk leder fra dagtilbudsområdet.

Fritidscentret indgår aktivt i dette tværfaglige samarbejde på tre niveauer:

1. Det generelle tværgående samarbejde i skoledistriktsgrupperne
2. Arbejdet i de aldersopdelte grupper under skoledistriktsgruppen, herunder deltagelse i særlige indsatser i området
3. Det direkte netværksarbejde – netværksmøder – med forældre, barnet/den unge og medarbejdere med direkte opgaver i forhold til det enkelte barn/den enkelte unge

Fritids- og ungdomsskolelederen sikrer repræsentation, der matcher målgruppe og opgaver på de tre niveauer.

Ved seneste status på distriktssamarbejdet i 2005 besluttede byrådet, at der skulle:

- etableres beredskaber i forbindelse med kriminalitet, eneundervisning, uddannelsesfrald og efterværn
- ske en øget involvering og inddragelse af frivillige foreninger og lokalområdet i øvrigt
- og være en fortsat fokus på evaluering og effekter af indsatserne og fortsat central støtte, jf. udarbejdelse af kvalitetsrapporter

Distriktssamarbejdet skal evalueres i 2007. I den forbindelse skal den nye fritids og ungdomsskolestruktur tænkes ind i det fremadrettede arbejde. Det indebærer en vurdering af fritidscentrets fremtidige deltagelse i distriktssamarbejdet.

Samarbejdet med folkeskolen

Som en del af den nye struktur skal der indgås samarbejdsaftaler mellem fritidscentret og skolerne i området. Formålet med samarbejdsaftalen er at optimere den samlede indsats og fremme målsætningerne inden for både skole og fritids- og ungdomsskoleområdet.

Skolen er det centrale omdrejningspunkt for alle børn og unges liv og skal derfor medvirke til at afdække mere præcise behov for generelle og målrettede fritids- og ungdomsskoletilbud i lokalområdet samt formidle fritidscentrets tilbud målrettet til områdets børn og unge.

Skolelederen har desuden via sin formandsrolle i distriktssamarbejdet ansvaret for, at alle børn og unge i skoledistriktet har et tilstrækkeligt skoletilbud, at der sker en opfølgning af børn og unge, der modtager skoletilbud uden for skoledistriktet, og at børnene og de unge bruger deres skoletilbud. Fritidscentret understøtter arbejdet med denne opfølgning.

Samarbejdsaftalerne kan indgås med flere af områdets skoler i fællesskab, f.eks. hvor de større børn og unge går på tværs. Ungdommens Uddannelsesvejledning, Socialforvaltningen og andre interessenter, herunder private og frivillige, må involveres og inddrages i processen og kan evt. indgå som part i aftalen.

Fritidscentrets virksomhed har sin egen integritet og selvstændige formålsbeskrivelse, men skal samtidig ses som både et supplerende og komplementerende tilbud til skolens virksomhed.

Fritids- og ungdomsskolelederen har initiativpligten over for skolelederen til, at der indgås aftale samt i forhold til den årlige revision. De konkrete samarbejdsaftaler justeres årligt i februar måned og gælder for kommende skoleår. Det forudsættes, at der gennem året udvises den fornødne fleksibilitet til at iværksætte undervisning og andre aktiviteter i forhold til givne behov.

Der er ingen formkrav for samarbejdsaftalen. I vedlagte bilag findes en række spørgsmål, der kan bruges til inspiration.

Samarbejdet med privatskoler

Fritidscentret søger at indgå samarbejds- eller partnerskabsaftaler med de privatskoler, som er beliggende i området, i forhold til de enkelte børn og unges fritidsbehov og i forhold til fælles udnyttelse af ressourcer og faciliteter.

Samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU)

I distriktssamarbejdet er der etableret et systematisk samarbejde mellem Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) og lokalområdets aktører. Distriktssamarbejdets beredskab om fastholdelse af unge i en ungdomsuddannelse udmønter sig lokalt således:

Til at følge udviklingen og evt. tage initiativer er der under skoledistriktgruppen en arbejdsgruppe for de 13 – 17 årige, bestående af: UU-vejlederen, fritidscentret, evt. opsøgende medarbejder, boligsocial medarbejder, Socialcentret eller andre med tilknytning til det lokale ungdomsmiljø. Den konkrete sammensætning aftales lokalt. Fritids- og Ungdomsskolelederen udpeger tovholder. I arbejdsgruppen belyses det, om der er behov for en tværfaglig indsats for at understøtte de unge, eller om de igangværende tiltag i skoledistriktet er tilstrækkelige. Arbejdsgruppen kan desuden iværksætte bredere initiativer for unge, der har forladt folkeskolen.

I arbejdet med enkeltunge inddrages distriktssamarbejdet, og dermed fritidscentret i tværfaglige løsninger omkring udsatte unge.

UU-vejlederen tager initiativ til møder omkring hver enkelt unge samt vurderer og aftaler sammen med skolelederen i det distrikt, hvor den unge bor, hvem i netværket, det vil være relevant at kontakte vedr. den konkrete unge.

I denne sammenhæng følger hovedprincipperne for netværksmødet, hvor den unge og forældrene mødes med alle relevante voksne i den unges liv, og hvor de i fællesskab udarbejder en handleplan med mål, opgaver og ansvar på alle den unges livsområder. Desuden planlægges evt. et netværksmødeforløb til tæt opfølgning af planen. Det overvejes altid at knytte en voksen til den unge efter den unges eget valg.

Fritidscentret skal desuden have en særlig opmærksomhed på:

- at medvirke til udfyldelsen af den tid, der kan gå fra den unge har afbrudt et forløb til der kan startes på et nyt forløb
- om der er særlige sociale eller personlighedsmæssige problemer, der er en hindring for den unge
- om der skal tages særlige initiativer i forhold til den unges tilegnelse af relevante kompetencer

Familierådgiveren fra Socialcentret er initiativtager, og hvis den unge er omfattet af en foranstaltning - skal familierådgiveren altid deltage. I disse tilfælde kan alle medarbejdere i distriktet med kontakt til den unge anmode Socialcentret om et netværksmøde.

Hvis Fritidscentret får viden om en ung, der har afbrudt en ungdomsuddannelse eller ikke er i gang, og som ikke er i kontakt med UU vejlederen skal Fritidscentret snarest muligt kontakte UUV.

Samarbejde med Ungdomsklubber under Folkeoplysningsloven (FO-klubber)

FO-klubberne er private og organiseret som en forening med kommunalt tilskud til virksomheden.

For at den røde tråd skal fastholdes fra 0-18 år, sikres et tæt, ligeværdigt samarbejde og en koordination af indsatsen over for de 11-17-årige mellem fritidscentret og FO-klubberne. FO-

klubberne skal se sig selv som en del af helhedsløsningen omkring fritidstilbuddet for de 11-17-årige.

Nedenstående er de forventninger, Børn og Unge lægger i samarbejdet med FO-klubberne.

Det generelle, lokale niveau:

- FO-klubberne er en vigtig del af og forventes at indgå i en fælles løsning omkring de unge i et lokalområde med fritidscentret. Klubben forventes at deltage aktivt i løsningen af eventuelle handlingsplaner, der iværksættes over for aldersgruppen
- FO-klubberne forventes at deltage i skoledistriktssamarbejdet (SDG) som en ligeværdig samarbejdspartner. Dette skal sikre, at de er informeret om hvad der sker i lokalområdet, og at de kan bidrage til helhedsbilledet i lokalområdet, så SDG kan træffe de nødvendige beslutninger
- FO-klubberne forventes at deltage i undergruppen omkring de 11-18-årige nedsat under SDG
- FO-klubberne forventes at medvirke til at løse opgaven omkring de unge, der i et område "spottes" og ikke har et tilhørsforhold i form af et klub- eller andet fritidstilbud
- De unge skal opsøges og integreres i et fritidstilbud i samarbejde med fritidscentret.
- FO-klubberne forventes at holde sig orienterede om, hvilke tendenser der er blandt de unge i lokalområdet
- Lederen af FO-klubben inviteres til at deltage i fritidscentrets koordineringsmøder.

Det enkelte barn:

- FO-klubberne forventes at deltage i overgangen til Ungdomsklubben
- FO-klubberne forventes at kunne indgå i konkrete aftaler omkring det enkelte barn/den unge, herunder deltagelse i netværksmøder
- FO-klubberne forventes at indgå i et tæt forældresamarbejde omkring de unge

SSP - samarbejdet

SSP's indsats bygger på en aftale mellem Århus Byråd og Politimesteren i Århus med ikrafttræden den 1. januar 1986 om permanentliggørelse af det kriminalpræventive samarbejde i Århus Kommune: SSP-samarbejdet. Det overordnede mål for SSP-samarbejdet er at forebygge, at kriminalitet opstår og udvikler sig blandt børn og unge under 18 år i Århus Kommune.

SSP arbejder med kriminalitetsforebyggelse på tværs af forvaltninger, politiet, områder, skoledistrikter, institutioner, organisationer, frivillige og borgere, og SSP fungerer som en dynamisk og operativ enhed i forebyggelsesarbejdet lokalt og centralt.

3. Effekt

Der er opstillet en række delmål og herunder indikatorer for målopfyldelsen af de fire overordnede mål for Børn og Unge om læring og udvikling, trivsel og sundhed, rummelighed og forældreinddragelse. Fritidscentrene skal kunne dokumentere, i hvilken grad målene nås. Udover opfølgningen på generelle effektmål som følge af de overordnede mål, vil der også være en opfølgning på områdespecifikke mål i forhold til områder med særlige udfordringer.

Alle fritidscentrets aktiviteter og indsatser – dvs. både undervisningsaktiviteter og klubaktiviteter – skal således vurderes og måles ved hjælp af en række indikatorer og effektmål, således at det sikres, at den konkrete tilrettelæggelse af indsatsen over for børn og unge er baseret på de metoder, der virker bedst.

Opfølgningen på effekten i fritidscentrets indsats og aktiviteter vil indgå som en del af Børn og Unges arbejde med at udvikle et nyt kvalitetsrapporteringskoncept gældende for alle institutionstyper under Børn og Unge. Kvalitetsrapporteringen skal udgøre et systematisk og sammenhængende system for kvalitetssikring og -udvikling, der har som formål at bidrage til realiseringen af de faglige og organisatoriske målsætninger og ambitioner i det samlede Børn og Unge, Århus Kommune. Kvalitetsrapporterne vil herudover også følge op på øvrige gældende politikker i Børn og Unge.

Udviklingsperspektivet i kvalitetsrapporten vægtes højt. Kvalitetsrapporten skal ses som et dynamisk redskab i dialogen mellem det politisk-administrative niveau og det decentrale niveau om forbedringspotentialer. Rapporten skal anvendes til en systematisk videndeling og faglig refleksion i et 'lær af de bedste'- perspektiv og til en målrettet understøttelse af kvalitetsudviklingen de steder, hvor kvaliteten efter en samlet vurdering er lavere end forventet.

Kvalitetsrapporten skal bidrage til at belyse, om ressourcerne står mål med resultaterne på forskellige felter. Hvor brydes mønstre (f.eks. negativ social arv), hvilke tiltag virker gunstigt, og hvilke betingelser skal være til stede? Hvordan realiseres målene for virksomheden bedst muligt?

Kvalitetsrapporten skal dermed sikre en kvalificeret, fremadrettet ressource- og prioriteringsdiskussion både decentralt og centralt i Børn og Unge. Dermed skal kvalitetsrapporten danne grundlag for en sammenhængende kvalitetsstrategi i Børn og Unge, der giver bedre forudsætning for ledelsesudøvelsen på alle niveauer.

Den decentrale enhed får således et bedre grundlag for at sikre kvaliteten i indsatsen, ligesom der opnås større indsigt i enhedens praksis og specifikke profil.

Kvalitetsrapporten integreres i den eksisterende styringssammenhæng i Børn og Unge, og der etableres en kobling til de overordnede politikker og målsætninger på området. Dette sikres i videst muligt omfang gennem en parallelitet mellem de overordnede mål for Børn og Unge, herunder delmål og kvalitetsrapportens indikatorer for kvalitet.

3.1. Den ønskede effekt

Kvalitetsrapporteringen bygger på det pædagogiske arbejde, der med inddragelse af forældrene sigter mod at realisere målene for børnenes og de unges personlige, faglige, sociale og kulturelle dannelse. Kvalitetsrapporten opbygges således efter indikatorer, der refererer til de 4 overordnede budgetmål.

Som nævnt i afsnittet vedr. mål for indsatsen og statusamtaler udvikles der et sæt indikatorer for overgangen til fritidstilbud, til ungdomsalderen i 13-14-årsalderen og ved 16-årsalderen. Disse danner grundlag for statusamtalerne.

Ved overgangen fra 4. klasse målrettes tilbuddene i fritidscentret til de børn, der jf. resultatet af statusamtalerne har behov for tilbuddet. Disse børns udvikling følges tæt, og der holdes tværfaglige samtaler med forældrene mindst en gang om året. Til de udsatte børn og unge skal der altid udarbejdes en handleplan i samarbejde med forældrene, barnet eller den unge.

Effekten af indsatsen måles derfor på:

- Om barnet udvikler alderssvarende personlige, sociale, faglige og kulturelle kompetencer jf. indikatorerne
- Om barnet er inkluderet i tilbuddet, eller har udviklet sig ud af det

Tilsvarende procedurer tages i anvendelse ved overgangen til ungdomstilbud og i opfølgningen af overgangen fra 9. klasse til ungdomsuddannelse.

3.2. Evaluering og opfølgning

I forbindelse med vedtagelsen af den nye struktur på fritids- og ungdomsskoleområdet besluttede byrådet, at organiseringen skal evalueres efter 2 år – herunder at der sker en vurdering af organiseringen af indsatsen for børn med handicap.

I forbindelse med evalueringen vil der desuden blive evalueret på følgende forhold:

- Balancen i tilbuddet til "almindelige" børn og unge og de udsatte børn og unge
- Konsekvenserne af takststigningen vedtaget i forbindelse med Budget 2007
- Samarbejdet med FO- klubberne og det frivillige foreningsliv
- De pædagogisk ledede legepladsers rolle i fritids- og ungdomsskoletilbuddet

BILAG: Grundlag for samarbejdsaftale mellem Fritidscentret og den enkelte skole

Udgangspunktet for samarbejdsaftalen følger af byrådets vedtagelse af aftalen af 11. september om organisering af Børn og Unge:

"Der etableres samarbejdsaftaler mellem fritids- og ungdomsskolelederen og skolerne i området med henblik på at sikre en større sammenhæng mellem fritids- og ungdomsskoleaktiviteterne og skolernes arbejde med børn og unge. Samarbejdsaftalerne indgås, således at fritids- og ungdomsskoleaktiviteterne er målrettet behovene i de enkelte områder. Samarbejdsaftalerne skal ligeledes ses i lyset af den udvidelse af distriktssamarbejdet, som var et af ad hoc udvalgets bærende hensyn med dannelsen af Børn og Unge. FO-klubberne og andre frivillige organisationer forventes ligeledes at indgå i det lokale samarbejde om at skabe helhed og sammenhæng i børn og unges liv."

Formålet med samarbejdsaftalen er at optimere den samlede indsats og fremme målsætningerne indenfor både skole og fritids- og ungdomsskoletilbuddet. Skolen kan bl.a. medvirke til at afdække behovene for både generelle og målrettede fritids- og ungdomsskoletilbud i lokalområdet og formidle fritidscentrets tilbud, mens fritidscentret bl.a. i kraft af sin fleksibilitet kan tilbyde målrettede undervisningsforløb for større børn og unge med særlige behov.

Der er ikke hindringer for, at samarbejdsaftalerne indgås med flere af områdets skoler, f.eks. hvor de større børn og unge går på tværs.

Der ligger endvidere en fælles opgave vedr. overgange (fra SFO til andet fritidstilbud, fra skole til ungdomsuddannelse), fravær og dropout (som signaler og et konkret indsatsfelt), samt at sikre en lokal sammenhængende indsats. Disse opgaver løses konkret mellem skole og fritidscentret bl.a. via distriktssamarbejdet.

Fritids- og ungdomsskolevirksomheden har sin egen formålsbeskrivelse, men kan samtidig ses som både et supplerende og komplementerende tilbud til skolens virksomhed. Beskriv derfor i 1) selvstændige, 2) supplerende og 3) komplementerende fritids- og ungdomsskoleaktiviteter og undervisning ved beskrivelse og tilrettelæggelse af virksomheden.

Fritids- og ungdomsskolelederen har initiativpligten overfor skolelederen til, at der indgås aftale, samt i forhold til den årlige revision.

De konkrete samarbejdsaftaler justeres årligt i februar måned og gælder for kommende skoleår. Det forudsættes, at der gennem året udvises den fornødne fleksibilitet til at iværksætte undervisning og andre aktiviteter i forhold til givne behov.

UU, Socialforvaltningen og andre interessenter må inddrages i processen og kan evt. indgå som part i aftalen.

Der er ingen formkrav for samarbejdsaftalen. Nedenstående spørgsmål kan bruges til inspiration:

1. Indsatsområder

De aktuelle:

- læring og udvikling

- rummelighed
- trivsel og sundhed
- forældresamarbejde
- personale
- kommunikation

2. Målgrupper og behov

2.1. Hvilke interesser har unge, der med fordel kan dækkes af almene fritids- og ungdomsskoletilbud?

Hvordan kommer interessen til udtryk og på hvilken måde kan disse interesser omsættes i konkrete aktiviteter?

Skal der defineres konkrete målsætninger for aktiviteterne?

2.2. Er der enkelte unge eller grupper af unge (alder, køn, etnicitet, sociale relationer og adfærd etc.) der har særlige fritids- eller undervisningsmæssige behov, som med fordel kan dækkes af målrettede fritids- og ungdomsskoletilbud?

Hvordan fanges målgruppens interesser, så behovene kan dækkes?

Skal der defineres konkrete målsætninger for aktiviteterne?

Hvilke drøftelser og målsætninger fra distriktssamarbejdet skal iagttages?

2.3. Kan de unges behov og de faktuelle muligheder afdækkes mere præcist, f.eks. gennem spørgeskemaer eller fokusgruppeinterview, som del af undervisningen i skolen?

2. Organisering

2.1. Hvilke aktiviteter kan med fordel placeres på skolen og hvilke placeres bedst udenfor skolens rammer?

2.2. Skal dele af fritidscentrets undervisningstilbud indgå/erstatte obligatorisk undervisning? Samfinansiering?

2.3. Er der ansatte medarbejdere med beskæftigelse i både skole og fritidscentret, og kan der med fordel laves kombinationsbeskæftigelse?

2.4. Er der brug for udvikling af ressource- og nøglepersoner med særlige kompetencer, f.eks. misbrug, kriminalitet, samt i forhold til lokale beredskabsplaner.⁵

2.5 På hvilke måder kan skolens og fritidscentrets materialer, lokaler, medier, instrumenter, værktøj og andet udstyr bruges i fællesskab og er der brug for konkrete brugsaftaler?

2.6. På hvilken måde kan skolen og fritidscentret medvirke til at distriktssamarbejdet optimeres, herunder fremme samarbejdet med lokale foreninger og andre frivillige og professionelle aktører på ungdomsområdet?

3. Information og formidling

3.1. Løbende gensidig information til unge, forældre og medarbejdere. Hvilke skal udveksles mellem skole og fritidscentret?

⁵ Der tænkes på en model som f.eks. kendes fra lokale brandværn, hvor medarbejdere ved brand kan frigøres fra deres almindelige arbejde efter aftale med arbejdsgiver.

3.2. Hjemmesider og links?

4. Økonomi

4.1. Er der brug for konkrete aftaler om økonomi?